

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/січень 2015 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Іван КОВАЧ

ДІВЧИНКО, ДІВЧИНКО-ГОЛУБОНЬКО!..

*Дівчинко, дівчинко,
голубоченько,
де ж ти, де ж ти,
золоточенько?
Ти лиш там, де
радіє вся радість,
у яку назавжди заведе
тебе глядність.
Дівчинко, дівчинко,
україночко,
принеси ж ти вже нам
Україноньку.*

*Вона нам така рідна,
мов оте світле сонце,
вона так нам потрібна,
як батьківське віконце.
Може, ти, дівчиноненько,
не пошкодиш й себе,
наше сонечку,
й принесеш і себе, і себе
в нашу хаточку, –
як ту срібну, як ту злоту
рідну донечку...*

У номері:

- Пресове комюніке деп. І. Марочка ➤ стор. 2
- Ст. Бучута – про «Вільне слово» ➤ стор. 3
- «ВС» підтримуватимуть українці ➤ стор. 4
- 120-річчя Олександра Довженка ➤ стор. 5
- Побажання «Вільному слову» ➤ стор. 6
- «Ось, як воно виглядає...» ➤ стор. 7
- Враження від ювілею «ВС» ➤ стор. 8
- Божої благодаті у Ваші дома ➤ стор. 9
- Зимові звичаї в Марамуреші ➤ стор. 10
- Свято-ювілей у Бухаресті ➤ стор. 11
- День Соборності України ➤ стор. 12
- Талант і творчість ➤ стор. 13
- 165-річчя Міхая Емінеску ➤ стор. 14
- Христос хрещається! ➤ стор. 15
- Лист до «ВС» з України ➤ стор. 16
- Свято нашого рідного слова ➤ стор. 17
- «Як настане пора залізного лому» ➤ стор. 18
- Вітаємо з днем народження! ➤ стор. 19
- 22 Фестиваль українських колядок ➤ стор. 20

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує і терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Ю. ПІТУЛЯК-ПОЄНАР – ДОМОГОСПОДАРКА ТА ВИШИВАЛЬНИЦЯ

Народилася п. Юлія 5 жовтня 1944 р. у гарному українському селі Вишавська Долина, в якому і закінчила початкову школу (I-IV кл.). Молоденькою одружилася Юлія із односельчанином Іваном Поєнаром, який

працював у лісі. Вона народила і виховала четверо дітей: сина Івана та три дочки: Анну, Марію та Юлію.

Не було легко виховувати чотирьох дітей із однієї зарплати. Працював тільки батько, а діти росли, і настала пора їх одружувати. Дві дочки одружилися, пішли жити до мужів, аин жив по сусідству, а менша – Юлія, та разом з мужем Юрасиком і дочкою живуть із мамою, щоб допомагати по господарству.

Дочка Юлія закінчила восьмирічку у рідному селі. У неї росте дочка – Юліана-Марія. Вона учениця 7-го кл. у Вишавській Долині. Народилася 31 жовтня 2001 р.

Крім господарських робіт, які починаються весною і закінчуються пізньою осінню: саджання картоплі, сапання її, кукурудзи та догляд за іншими овочами, які вирощують на своїх нивах, ще й сінокоси, так що «Ранок поведе їх на поле, а вечір приведе додому», як кажуть.

І так, від весни і до пізньої осені. А зимою та у вільні хвилини, вони

вишивають різні прекрасні узорі для вишиванок-гуцулок та так званих «руських сорочок» (стародавніх наших сорочок).

Вишивають, почавши від 2001 р. Білу гарну матерію їм покупає зять у місті Сігеті. Вони і вишивають, і пошивають готові сорочки-вишиванки, жіночі та чоловічі.

Хочу додати, що внучка Юліана-Марія, дочка Юлії, вишиває від 10 років разом із мамою та бабусею.

Вони вже вишили і пошили – 120 штук жіночих гуцулок, 138 шт. – руських (місцевих) жіночих сорочок, 220 шт. – чоловічих гуцулок, 220 шт. гуцулок, 117 штук спідниць.

Вишивають гуцулки та сорочки в таких інших селах, як: Вишавська Долина, Бистрий, Луг над Тисою, Кричунів, посилають їх також і за кордон. Ціна узорів жіночих та чоловічих – 150 леїв, готових вишиванок – 200 леїв.

Вони і надалі будуть вишивати, бо бажають, щоб наша традиція не пропала, а розвивалася і збагачувалася.

Я особисто поздоровляю сім'ю Ю. Поєнар і бажаю їм успіхів у їхній такій копіткій праці.

Марія ЧУБІКА

Парламентська група національних меншин Депутат Іван МАРОЧКО (Союз українців Румунії)

ПРЕСОВЕ КОМ'ЮНІКЕ щодо 65-річного ювілею від заснування часопису українською мовою «НОВИЙ ВІК/ВІЛЬНЕ СЛОВО»

Вже 65 років «Новий вік/Вільне слово» зливається з життям українців Румунії, з життям усіх нас, числиться в нашій історії культури та літератури. Цей престижний часопис став культурологічною інституцією українців Румунії, а водночас дотепер був і продовжує бути поруччям висування українських молодих талантів у Румунії. Немає поета, прозаїка, публіциста або художника, який не пройшов би літературно-художнє ательє цієї інституції, керованої великим діячем культури, письменником Іваном Ковачем.

Незабутній письменник і депутат у Парламенті Румунії, голова СУР Степан Ткачук мав звичку казати про цей часопис: «Першою трибуною нової української літератури в Румунії був часопис українською мовою «Новий вік/Вільне слово», заснований в 1949 р. Довкруг цього часопису об'єднали свої пера і таланти письменники Буковини і дебютанти, вихідці з

повітів Сучави і Мараморішу. На його сторінках, постійно широко відкритих для утвердження, які стукали у двері укріплення, стали друкувати свої українські твори всі українські письменники...».

У світі, що в повному русі, з різновидними провокаціями, «Новий вік/Вільне слово» представляли і продовжують далі представляти орієнтири для всіх, які зрозуміли, що не можна претендувати більшого від майбутнього, якщо не прикладемо зусиль, підтриманих сьогодні, а, зокрема, якщо не матимемо в культурі свою справжню обстановку спільноти. Від використання духовного успадкування і до відкриття молодих талантів, цей часопис українською мовою і снує за більше півстоліття, відколи є культурні пріоритети, – і це для нас, українців Румунії, може бути лише мотивом гордості.

З нагоди 65-річчя від появи культурно-просвітницького часопису української спільноти в Румунії «Новий вік/Вільне слово» бажаю передати найкращі побажання та почуття всім тим, які впродовж часу зробили все для того, щоб виходили всі номери «Вільного слова», допомагаючи, таким чином, для визначення-уточнення та консолідації нашої ідентичності.

Мені особливо приємно, щоб на час нашого святкового дня передати пану Івану Ковачу, головному редактору, пані Ірині Петрецькій-Ковач, редактору, пану Роману Петрашуку, редактору, а також і всім численним співробітникам і читачам «Вільного слова» тепле «Многая літа», здоров'я, сили праці і багато успіхів надалі!

Депутат Іван МАРОЧКО

ВІДЗНАЧЕННЯ 65-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ НАШОГО ТРАДИЦІЙНОГО ЧАСОПИСУ «ВІЛЬНЕ СЛОВО» ПРОДОВЖИЛОСЯ ЧИ НЕ ДО НОВОГО 2015-го РОКУ!

В часописі «Вільне слово» Н-р 21-22 листопада 2014 р. я написав кілька рядків про його 65 років існування, де згадав, що продовження існування часопису залежало і від бувшого голови Степана Ткачука. В моїх звітах та промовах ще з 2000-го року, коли ми на Мараморощині відсвяткували 10 років від крайових виборів Союзу українців Румунії, я нагадав: «У двотижневнику українського населення Румунії «Вільне слово» Н-р 3 з 1-го лютого 1990 року появився «Відкритий лист до українців та всього світу», в якому голова Тимчасової Координаційної Ради Союзу українців Румунії повідомляв українців всього світу, що 29 грудня 1989 року волею Революції і всього нашого українського населення ми заснували Союз українців Румунії (СУР). Наш Союз поки що єдина українська громадська організація, яка захищає перед законними властями Румунської держави болючі та невідкладні потреби нашого населення...».

Лист Степана Ткачука закінчився таким бажанням:

«Напочатку 1990 року (можже, дасть Бог та цей рік стане переломним роком для всього українського народу) всім вам бажаю доброго здоров'я, доброго щастя і доброї долі. На все добре!

Українці всіх країн, єднаймося!

Бухарест, 21 січня 1990 р.

З любов'ю й пошаною, ваш назавжди Степан Ткачук».

Які великі думки, який пророчий огляд майбутнього керівника

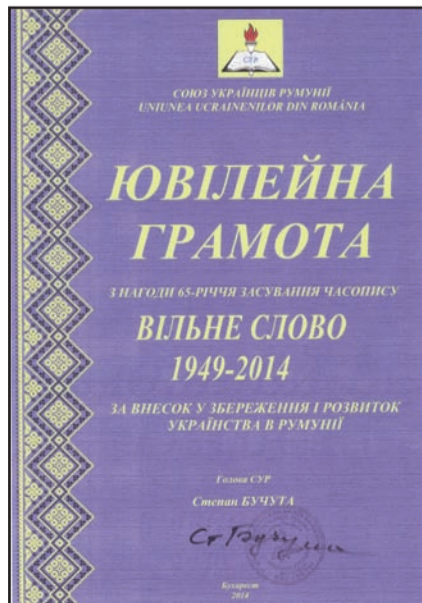

Головний редактор І. Ковач представляє найновіше число «ВС». Фото: Роман ПЕТРАШУК

Союзу українців Румунії, тільки на мою думку, Степана Ткачука, але й інших українців, які в ті часи думали про нашу «занапащену націю».

Члени-засновники Союзу українців Румунії, яких слід згадати за списком, який в той час був переданий до Суду, документ для реєстрації організації, разом із підписами засновників:

1. Микола Корсюк
2. Іван Ковач
3. Ірина Ковач
4. Орися Хортик
5. Корнелій Ірод
6. Богдан Івашко
7. Кирило Куцюк-Кочинський
8. Юлій Лазарчук
9. Ігор Лемний
10. Ірина Левинська
11. Євген Мигайчук
12. Михайло Михайлюк
13. Іван Мінтянський
14. Іван Мойсюк
15. Микола Олексюк
16. Іван Ребошанка
17. Теофіл Ребошанка
18. Корнелій Регуш
19. Іван Серединчук (Непогода)
20. Штефан Ткачук
21. Сильвестр Загородний.

Бухарестський Суд 1-го Сектору записав прохання Союзу українців Румунії під номером 261/P.U/1990, а рішення проголосив 14 лютого 1990 року під номером 262.

Лист Тимчасової Координаційної Ради Союзу українців Румунії та виступ Степана Ткачука по Національному Телебаченню мали великий вплив на свідомих українців з усіх регіонів Румунії. В деяких повітах українці почали організуватися на початку 1990-го року.

Перший форум українців на Мараморощині відбувся 28 січня у місті Бая Маре, де брали участь не тільки українці з міста, а і з інших місцевостей Мараморощини.

В цей період і в Сучаві під проводом Юрія Лукана почали організуватися українці Сучавського повіту, про що повідомляв двотижневик «Вільне слово» 1 лютого. Теж часопис «ВС» повідомляв, що «Крайовий Союз українців Банату бажає, щоб 27 лютого 1990 року о 16-й годині в місті Лугож Тіміського повіту відбулася нова зустріч українців. Від імені Виконавчого комітету цього Союзу пан Юрій Семенюк і його дружина пані Василина Семенюк запросили на зустріч всіх тих, які пропозиціями, ідеями, всілякими зусиллями зможуть посприяти цій справі, організації Союзу».

Про Першу Конференцію Союзу українців Мараморощини головний редактор «Вільного слова» Іван Ковач – заступник голови Тимчасового Комітету Союзу українців Румунії – описав надзвичайне своє враження від конференції: «Конференція своїм розгортанням довела святую істину – кров людська не водиця, отже до залу прийшли всі ті, зокрема делегати Союзу українців сігетської і баямарської околиць, яких не можна було запідозрювати в непевності щодо потреби свого, рідного, навпаки. І кожне село, навіть те, що найменше, прийшло зі своїми представниками, з людьми, гідними схвальних епітетів, які вмітять, коли буде потрібно, поборотись за якнайповніше і якнайгідніше представництво, на якому б високому воно і не було».

Мав правду Іван Ковач. Це було перше велике свято для українців!

Слід згадати про перших керівників (голів) крайових організацій: професора Юлія Мануляка в Мараморощині, професора Юлія Лукана і професора Юрія Семенюка, знаменитих представників української інтелігенції того часу, і не лише: Юлій Мануляк багато років був директором Сігетського ліцею, філолог, учні та педкадри мали знамениті враження про нього.

– Юрій Лукан, філолог, письменник, автор декількох романів та оповідань, добрий акордеоніст, мобілізував, керував дівочим художнім гуртом в Сучаві. Перший представник (радник) в Міністерстві освіти запропонував українську мову в школах Буковини і в Румунії, взагалі.

– Юрій Семенюк закінчив педагогічний ліцей на українській мові в Сігеті і разом зі своєю дружиною Василюю Данч поселився у Лугожі, де зумів зорганізувати українців Банату. Продовжував свої студії після Революції у Мюнхенському вільному Університеті. Старався здобути вищу освіту, а як віруючий, займався справою заснування Української православної церкви у Лугожі, для якої, окрім здобуття державних сертифікатів від Мерії та Міської Ради, зібрав і фінансові фонди.

До цієї праці опісля був залучений отець Ілля Албічук, теперішній Протоієрей від українців у Банаті. Ось такі люди, добрі українці, а також й інші члени тодішнього Союзу сприяли для того, щоб ми мали тепер чим гордитися, а деякі з-між нас і чим хвалитися.

В Тульчі заснування Крайового союзу українців завдячується професорові Віргілію Ріцьку, філологу, знаменитому публіцисту, письменнику та історикознавцеві Задунайських козаків.

Часопис «Вільне слово», продовжувач «Нового віку», відіграв важливу роль у висвітленні історичних подій в житті румунського українства, а також після революції висвітлював з великим інтересом становище українського населення в Румунії, тим більше, що його головний редактор Іван Ковач довгий період був головним радником в Міністерстві виховання (осві-

(Закінчення на 16 стор.)

Степан БУЧУТА,
Голова Союзу українців Румунії

Важко переоцінити значення і роль заснованого 65 років тому часопису «Новий вік», його гідного пореволюційного продовжувача «Вільне слово»

Важко переоцінити значення і роль заснованого 65 років тому часопису «Новий вік» (сьогодні «Вільне слово»). Йому випала комплексна і відповідальна місія. Окрім того, що «Новий вік» став тим ядром, довкола якого гуртувалось все українство Румунії, саме на його сторінках почав зародження український літературний процес, саме на його сторінках цей процес розвивався, упорядковувався, набирив сил.

І таким чином, редакція «Нового віку», пізніше і з українською редакцією видавництва «Критеріон» і Літстудією Спільки письменників Румунії, «змурували» міцний фундамент, на якому постала українська література Румунії, яка, за оцінкою видатного поета Івана Драча, є одним із найцікавіших і найособливіших феноменів в історії світової української літератури.

А література, як відомо, є одним із важливих показників рівня культури народу, чи, в нашому випадку, рівня культури української громади Румунії.

Таким чином, саме «Новий вік» загартував не одне покоління письменників, головно на сторінках свого «Літературного додатку» (до речі, у вересні 2014 р. виповнилося 35 років від його засну-

вання), що, в свою чергу, створив умови, чи, навіть скоріше, необхідність у заснуванні журналу «Наш голос».

Про якість самого літературного процесу говорить вже той факт, що на момент заснування «Нашого голосу» понад трьох десятків українських письменників Румунії були членами Спільки письменників Румунії - всі вони загартовані на сторінках «Нового віку».

Сьогоднішнє «Вільне слово» – гідний продовжувач «Нового віку» – має не менш важливі завдання і грає не менш важливу роль у розвитку українства Румунії. Тож, вітаючи із 65-ми роковинами часопису «Вільне слово», його головного редактора, славного письменника Івана Ковача, редакторів Ірину Петрецьку-Ковач та Романа Петрашука, всіх співпрацівників і кореспондентів «Вільного слова», бажаємо процвітання, щирого визнання читачів і колег, реалізації всіх творчих задумів.

Хай плідним буде ваше перо, гарячим і переконливим журналістське слово, спрямоване на добро та благо українства Румунії!

Ірина МОЙСЕЙ,
Головний редактор журналу
«Наш голос»

Виступ Голови СУР Ст. БУЧУТИ

Фото: Ярема ОНИЦУК

«Бажаю всіх благ редакції «ВІЛЬНЕ СЛОВО» й вважаю, що його діяльність буде завжди підтримувана всіма тими, що відчуються українцями»

Культурно-просвітницькому часопису Союзу українців Румунії «Вільне слово» вже 65 років. Цей часопис від заснування і дотепер служив українцям, щоб вони могли висловлюватися на своїй рідній мові, щоб могли писати про свою діяльність й казали всім українцям з Румунії, що вони ще не забули українську мову, а так само, щоб друкували свої літературні твори (поезію, прозу і т.д.).

Головні редактори цього часопису були наші українці, що знали вибирати й друкувати найголовніші матеріали. Так, в цьому часописі друкувалися злободенні, політичні, культурні, гумористичні матеріали для зрілих людей і для дітей. Часопис мав

свої синкопи, але перетворився в часі так, що тепер, його головним редактором будучи Іван Ковач, представляє найточніше українське населення Румунії. Правда, після Революції, що відбулася в грудні 1989, трималися зв'язки з українцями всієї Румунії й заснувався Союз українців Румунії на національному рівні, який дав новий стимул нашій діяльності. Заснувалися нові часописи («Український вісник», «Curierul ucrainean») й журнали «Наш голос», а для українських дітей «Дзвоник», що дало можливість друкувати і багато інших матеріалів.

Все ж таки, часопис «Вільне слово» лишився найурівноваженнішим і рівновідданим, зображаючи найліпше питання і «тривоги» українців у Румунії.

Бажаю всіх благ колективу редакції часопису «Вільне слово» й вважаю, що його діяльність буде завжди підтримувана всіма тими, що відчуються українцями. На «МНОГАЯ ЛІТА, «ВІЛЬНЕ СЛОВО», й багато успіхів!

Унів. проф. д-р **Іван АРДЕЛЯН,**
Голова Клузької філії СУР

ВІДІЙШОВ У КРАЩІ СВІТИ МАРАМОРОСЬКИЙ ПАНОТЕЦЬ ВАСИЛЬ ПІЦУРА (29 січня 1939 – 12 грудня 2014)

Зсумом в душі довідалися, що 12 грудня 2014 р. на 75 році земного життя в рідному Кричунові, що на Мараморощині, відійшов у кращі світи панотець **ВАСИЛЬ ПІЦУРА**. Початкову школу закінчив у рідному селі Кричунів, а опісля Український лицей в м. Сігеті та Сібівський Теологічний Інститут, який закінчив успішно. Все своє земне життя віддав служінню Господу Богу.

Народився покійний 29 січня 1939 року в українському селі Кричунів, Мараморощина.

Багато років був пастирем Української православної церкви с. Верхня Рівна, Мараморощина, належачи до Українського Православного Вікаріату м. Сігету Мармаціє, Румунія.

14 грудня 2014 р. в останню земну дорогу прийшли провести і підтримати засмучену родину односельчани, друзі, віруючі з навколишніх околиць, де панотець служив. Всі панотці Українського Православного Вікаріату, на чолі з Генеральним Вікарієм, панотцем та рідним братом Іваном Піцурою.

Редакційний колектив «Вільного слова» передає щирі співчуття дружині, дітям, директору Українського лицю ім. Тараса Шевченка проф. Касяну Піцурі, дочці Емілії, викладачу української мови та довгий час редактору Сігетської української радіопередачі, сину Івасику, рідним та близьким покійного.

Хай буде рідна земля пухом панотцю В. Піцурі!

Хай з Богом спочиває покійний!

РЕДАКЦІЯ ЧАСОПISУ «ВС»

120-річчя з дня народження Олександра Довженка (1894-1956) відзначили не деінде, а також в Клузь-Напоці!

Університет імені Бабеша-Бойоя в Клузь-Напоці 13-ого грудня 2014 р. став газдою святкування 120-ої річниці з дня народження незрівнянного українського письменника, кінорежисера, кінодраматурга, художника, класика світового кінематографу Олександра Петровича Довженка. Він увійшов в історію світового мистецтва як кінорежисер і письменник. В українській літературі він започаткував новий жанр – кіноповість: повість, написану з урахуванням специфіки кіно. Його мистецтво, попри всі зовнішні ідеологічні нашарування, – зразок вишуканої, елітної культури.

Організували та провели цей захід викладачі української мови та літератури Клузького університету лектори-доктори Іван та Михаела Гербіль за підтримкою Клузької філії Союзу українців Румунії. Вступне слово сказав заступник декана Факультету іноземних мов, лектор-доктор Дорін Кіра. Він підкреслив своє високе захоплення роботою відділу української мови та літератури. Пан доктор-лектор процитував Куліша: «...Мова являється силою нашого народу...», підкресливши таким чином безсумнівну важливість вже традиційних для нас зустрічей на факультеті. Наприкінці свого виступу він привітав всіх присутніх зі Різдвяними святами і з Новим роком на майже безпомилковій українській мові, чим дуже нас утішив.

Першою на заході була доповідь на тему: «Олександр Довженко – між легендою та реальністю», зачитана Оксаною Лупшак. Це, без суніву, тема, на яку можна багато говорити чи писати, безкінечно відкриваючи все нові й нові грані роздвоєності, залежності і боротьби митця в особистому житті, чи у його творчості. Як і у більшості геніїв, доля Довженка була непростною, складною і навіть трагічною. Довженко начебто мав усе, про що тільки міг мріяти: видавалися великими тиражами його твори; глядачі захоплювалися його кінокартинами; влада щедро нагороджувала його орденами і званнями; про нього писала закордонна преса. Фільми О. Довженка «Звенигора», «Арсенал», «Земля» в '30-х рр. із великим успіхом демонструвалися в Англії, Голландії, Бельгії, Франції, Південній Америці, Канаді, США, Греції, Туреччині. Світову славу О. Довженкові приніс його останній німий фільм «Земля» (1930). У 1958 р. на підсумковому кінофестивалі Всесвітньої виставки в Брюсселі серед 12 найкращих фільмів «усіх часів і народів» було названо саме його «Землю». І донині цей фільм не втратив своєї дивовижної мистецької досконалості та естетичної сили. Американський актор і режисер Чарлі Чаплін сказав про Довженка так: «Слов'янство, поки що, дало світові в кінематографі одного великого митця, мислителя і поета – Олександра Довженка».

Довженко однозначно був дитям своєї епохи. Мріяв усю землю перетворити на розкішний квітучий сад. Для цього посадив фруктові сади на Київській кіностудії та на Мосфільмі. Ідея змінити, оновити світ, зробити його кращим, очистити й завітчати стала провідною. Така позиція була притаманна цілій плеяді митців того часу, які щиро повірили в оновлювальну, очисну силу нового ладу. Та з часом мистецтво ставало покірною служницею правлячої ідеології. Як й інші, Довженко був змушений писати і знімати кінострічки на замовлення партії, зображаючи ключові лінії її політики і пропаганди. Та талант Олександра Петровича Довженка був таким великим, що йому було тісно на тому п'єдесталі, який йому намагалися побудувати можновладці. Він не був перший, він був один! Він не вмів вписуватися в рамки, він був сильним у слові і нещасним у житті. Він бачив мізерність тих людей, від яких залежала його доля, але сам так до кінця і не збагнув, що люди забудуть або проклянуть їхні імена, а постать Довженка залишиться назавжди у народній скарбниці.

Внутрішня вільна природа митця підносила його над актуальними більшовицькими ідеями колективізації, індустріалізації і вела до

глибинного осмислення вічних людських проблем у тісному зв'язку з національними. На екран чи в текст настирливо проривалася болюча правда, яка так мучила митця.

Однією з таких повістей є «Україна у вогні». Про «Трагічну долю українського народу у кіноповісті О.Довженка «Україна у вогні» зачитала другу доповідь Світлана-Юліана Лавіца. У цій кіноповісті письменник звертається до найтрагічніших сторінок із історії Великої Вітчизняної війни – до її початку та відступу радянських військ на схід. Уже влітку 1942 р. Довженко написав перші варіанти кіноповісті. У 1943 р. вона була остаточно завершена. Але у світ вийшла тільки у 1966 р., після тривалого замовчування та з багатьма цензурними поправками. Кінострічка під такою ж назвою ніколи не побачила глядача. Її єдина копія і по сей день зберігається у Москві. Дружині Довженка, Юлії Солнцевій, вдалося зробити копію цієї стрічки у 1977 році і показати широкій публіці під назвою «Незабутнє».

Легко помітити, що письменник спромігся передати страждання, трагедію українського народу в кровопролитній війні, змусити людей замислитися над долею своєї гваної, але ніким не скореної нації. У центрі твору трагічна доля хліборобської родини, яка уособлює долю всього українського народу - згнаньбленого, розтоптаного окупантами. Цікаві молоді жіночі образи Олеси і Христії – це два основні компоненти образу України. Перша – її поетична душа, друга – її трагічна доля. При бажанні можна легко знайти багато старих і нових аналізів про глибокі і правдиві проблеми, які заторкнув письменник у цьому творі.

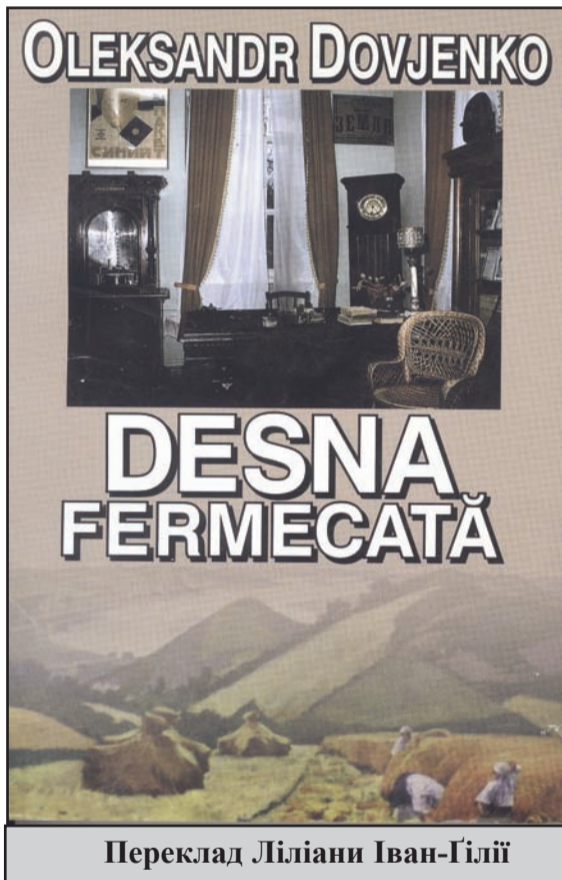
Та я вам раджу не робити цього – не шукайте пояснень і характеристик. Просто подивіться цю стрічку. Ви не пошкодуєте!! Так, як ми це зробили на заході. Ця стрічка – правдива класика. Кожен знайде щось цікаве для себе, хтось – правдивий сюжет, хтось – цікаві характери-символи, хтось – романтику і чутливість, а хтось – вплив радянської пропаганди, типову розповідь радянського періоду. При перегляді були моменти, коли дехто з нашої аудиторії сміявся, а були моменти, коли дехто й тихо плакав. Та всі, без виключення, були глибоко вражені її переглядом. Бо широкого читача чи глядача Довженко заворожує силою своїх образів, вда-

лими і чутливими сценами, «вирішенням» вічних, болючих проблем, що хвилюють людство споконвіку. Це ті проблеми, що засновані на контрастах: нове і старе, добро і зло, красиве і потворне, життя і смерть, любов і ненависть. І чим далі ми віддалятимемося від часу створення Довженкових творів, тим з більшою притягальною енергією вони впливатимуть на нас. Не випадково дехто вважає, що справжнє пізнання його кінокартин ще попереду.

Вже після закінчення офіційної частини, ділячись зі мною своїм шляхом до Довженка та його творчості, пані лектор-доктор Михаела Гербіль, серед іншого, підкреслила: «...Однією з кінострічок, які мене вразили, і, напевно, вражають будь-кого, є «Незабутнє». Довженко в ній описує так чутливо глибину людських почуттів і трагедію українського народу в перші місяці війни через контрастну зміну зображень з кольорового у чорно-біле!..». Продовжуючи розмову, пані Гербіль вказала на одну з найбільш цікавих тем, зачеплених автором: «Ми, споглядаючи зараз на минуле і роздумуючи над ним, можливо, будемо схилитися до думки, що українські службовці, солдати зрадили свій народ, відступили і залишили людей за собою. Та в тих умовах найбільшої кризи і страшного кровопролиття напевно проблема так не стояла... Хоча, звичайно ж, в якийсь момент є можливим і цілком правдивим, що твоє особисте життя, чи життя твоєї дитини, чи батьків, може затьмарити свідомість особи, і тоді людина вибирає ту дорогу, яка здається їй найкращою на той момент...».

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Переклад Ліліани Іван-Гілії

**ПОБАЖАННЯ
«ВІЛЬНОМУ СЛОВУ»**

Щастя від душі бажаю

*З Новим роком Вас вітаю,
Щастя від душі бажаю;
І щоб був наступний рік
Значно кращий, ніж торік!***Проф. Анна ГАНЦІГ, Арад**У торжестві добра й любові!*Нехай рік прийдешній множитьсь Вам радістю і
щастям, здоров'ям й достатком, непохитною
вірою у торжестві добра і любові!***Віорел КОТИК,**
колишній радник-посланник
Посольства України в Румунії**Гармонії і вдачі!***Нехай Різдво Христове та всі прекрасні зимові
свята принесуть мир, спокій, злагоду та впевненість
у майбутньому.**Від імені Спільки Української Молоді Румунії
бажаємо всьому колективу редакції міцного здоров'я,
успіхів та плідної роботи у Новому році! І хай
2015 рік принесе Вам гарного настрою і любові, а у
Вашому житті панують гармонія та удача!***Голова Спільки Української
Молоді Румунії,
Олександр-Іван ГРЕЧЕНЮК**

Дорогі друзі,

*Прийміть наші найщиріші вітання з Новим
роком та Різдвом Христовим.**Нехай ці свята – вісники оновлення, мрій і сподівань –
принесуть Вам і Вашим родинам добро, мир і достаток.
Щастя Вам, міцного здоров'я, здійснення найзаповітніших
бажань!***З повагою,
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ
РУМУНІЇ – ЯСЬКА ФІЛІЯ****СПІМНІМ ТЕПЛИМ
СЛОВОМ КОЛИШНЬОГО
УЧИТЕЛЯ І ДИРЕКТОРА
ІВАНА ПЕТРИКА
(1937-1986)**

Народився покійний 19 серпня 1937 р. у с. Русково, що на Мараморощині. Закінчив українську педагогічну школу в м. Сігеті – випуск 1956 р. Одружився з Юлією Боботою. В них народилось 3 дітей: Лідія, Сашка і Христина.

Спочатку працював учителем у Рускові. За короткий час був призначений директором школи на функцію, на якій пропрацював до кінця свого життя.

Служив покійний в цій школі зі всією душею, як справжній господар.

Протягом майже 30 років на чолі Русчанської школи покійний доклав чимало зусиль для підвищення освітянського рівня в школі, щоб всі, хто переступав її поріг, були приємно вражені всіма культурними заходами, які проходили в цій багатій на традиції школі.

Старався Іван Петрик, щоб у школі панувала взаємна повага колег-учителів, щоб учні продовжували віковічні українські традиції, щоб були добрими громадянами.

Світла пам'ять директора Івана Петрика, який помер 9 вересня 1986 року, залишиться назавжди у наших серцях, у серцях тих, які з ним працювали і які його знали і шанували.

Вічна пам'ять Іванові Петрику!

**Ірина БОБОТА,
с. Довге Поле над Тисою, Мараморощина****Часопису «Вільне слово» виповнилось
65 років від заснування**

16 грудня 2014 у м. Бухарест відбувся урочистий захід, присвячений заснуванню часопису «Вільне слово». У заході взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Теофіл Бауер, Голова Союзу українців Румунії Степан Бучута, депутат Парламенту Румунії від української громади Іван Марочко, заступник Державного секретаря Департаменту з питань національних меншин при Уряді Румунії Алін Ахмед, головний редактор часопису "Вільне слово" Іван Ковач та члени редакції, представники української громади з різних регіонів Румунії, друкованих видань СУРУ, а також дипломати Посольства України в Румунії.

З піднесенням сприйняли учасники заходу вітальний лист від колективу Посольства України в Румунії:

Колектив Посольства України в Румунії щиро вітає редакцію культурно-просвітницького часопису Союзу українців Румунії «Вільне слово». з нагоди 65-річчя від заснування.

З приємністю констатуємо, що вашу газету – піонера української культури та писемності в Румунії – з великим інтересом, спочатку як створене у 1949 році видання під назвою «Новий вік», а починаючи з грудня 1989 року як авторитетний ілюстрований часопис Союзу українців Румунії під назвою «Вільне слово» – читають в Україні та в усіх державах світу, де проживають наші співвітчизники.

Ваша газета з достоїнством виконала свою шляхетну місію щодо підтримки української словесності та культури у складні часи тоталітарної соціалістичної системи.

Ваше видання стало також тим невичерпаним джерелом знань рідної мови, яке впродовж 25 років, що минули після революції 1989 року в Румунії, підживлює культурно-просвітницьке життя українців, надаючи українським письменникам, поетам, літературним критикам, журналістам, а також вчителям та професорам української мови та літератури діючих в Румунії навчальних закладів, простим читачами та дописувачам можливість культивувати рідну мову і культуру.

З нагоди 65-річчя зичимо колективу газети «Вільне слово» нових творчих злетів та здобутків, а усім читачам часопису та його дописувачам – міцного здоров'я, щастя, благополуччя, натхнення, творчих успіхів, віри, добра і надії".

З вітальними словами мали можливість виступити також усі учасники заходу.

Посольство України в Румунії

Прийняття Посла України в Румунії
п. Теофіла Бауера. Фото: Роман ПЕТРАШУК

Шановні співробітники редакції «Вільне слово»!

Сектор «Закордонне українство» Одеської національної наукової бібліотеки імені М. Горького щиро вітає вас із світлим святом «Різдва Христового та Нового року» Бажаємо Вам міцного здоров'я, радості, родинного затишку, творчих злетів, здійснення заповітних мрій.

Наша бібліотека має всього 5 випусків культурно-просвітницького часопису Союзу українців Румунії «Вільне слово»: № 1-2, 13-14, 23-24 за 2010 рік, №5-6, 11-12 за 2011 рік. Переглядаючи цю невелику кількість ваших видань, ми відчуваємо, як цікавить вас життя в Україні, міжнародні зв'язки нашої країни, діяльність Спільки українців Румунії, політичні новини, а також розвиток культури в нашій країні. Дуже цікаво висвітлені історичні особи, які становлять славу української землі, але, на превеликий жаль, ніяких надходжень більше ми не отримували. Звертаємось до вас із великим проханням: чи не можна встановити канал, за яким ми могли б отримувати газету «Вільне слово» починаючи хоча б з 2012 року? Цей канал може бути і по лінії офіційній, тобто на адресу нашої бібліотеки (65023, Одеса вул. Пастера, 13), і суто приватній, тобто може хтось із дописувачів газети може надсилати її нам окремими номерами. Це було б дуже корисно з огляду на те, що ми могли б ознайомити читачів України із життям української діаспори Румунії, а також знайомити і вашу країну із життям нашої Національної бібліотеки.

З нетерпінням чекатимемо на вашу відповідь.

З щирою повагою,
сектор «Закордонне українство»
Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького
Анна ПЕТРОВА

«ОСЬ, ЯК ВОНО ВИГЛЯДАЄ...»

Безсумнівно, що зимова пора року має свою чарівну притягу. Одним в цей час подобається, як виглядає природа у білім одязі, багатьом - головно дітям - подобається тому, що воно дає можливість робити із снігу діда чи бабу, санкуватись, кататися на лижах або коньках, дорослим займатись різними видами зимового спорту, проводити відпустки десь у мальовничих гірських околицях, або у курортних місцях і т.д. Але, найголовніше, всім подобається те, що в цей період відбуваються багато зимових свят: Різдво, Новий Рік, Св. Василь, Йордан та інші, які радують нас.

Як і інші, так само і я, радуюсь цим всім, але цей зимовий період нагадує мені і один випадок, якого не можу забути, хоч відтоді минуло вже досить багато років. Відбувся цей випадок прикінці грудня 1990-го року. В той час ще були свіжі в пам'яті румунські грудневі події 1989-го року, а в Радянському Союзі скорими кроками зближалися ті події, які довели до його розпаду і здобуття незалежності і самостійності бувших республік із складу Союзу включно і України. Всюди в державах Східної Європи, в Румунії, але і в Україні, час був бурхливим внаслідок того, що відбувалося, або у зв'язку з тим, що слідувало.

Скориставшись з деяких тодішніх легших можливостей подорожувати за кордоном, велике число так званих туристів подорожували з однієї країни до іншої. Ці подорожі тільки називалися туристичними, бо в дійсності всі учасники їхали тільки для того, щоб купувати або продавати різні товари, одним словом, задля бізнесу.

Тому що місто Гура Гуморулуй Сучавського повіту знаходиться недалеко від кордону з Україною, то і сюди в той час приїжджали майже тижнево по кілька автобусів із «туристами» з різних областей України, а головно із Чернівецької. Всі вони, звичайно, продавали різні товари які, в той час в Румунії мали більший попит, як, наприклад, водка Столичная, різні консерви, різні кухонні електроапарати, господарські знаряддя, але навіть і деякі сувеніри. Все в той час після недостатків «золотої епохи» Чаушеску приваблювало багатьох румунських купців, так що бізнес розгортався у взаємну користь продавців і купців.

І я часто ходив на базар та дещо купував. Тоді, у грудні, тому що зближалися Зимові Свята, я мав намір купити для цього і відповідні українські поздоровлення. Знав, що вони існують написані по-українськи, бо до того часу ми нераз одержували такі поздоровлення від наших рідних або друзів із України. Отож, одного дня, із цим наміром я пішов знову на базар і справді, в короткім часі, знайшов бажані поздоровлення, але, на мій жаль, написані тільки по-російськи. Продавали їх дві молоді дівчини віком приблизно 20-ти років. Одна із них говорила правильно по-українськи, друга також по-українськи, але із російським акцентом і дуже часто вживала й російські слова. Довідавшись про моє бажання, старалися переконати мене, щоб я купив ті поздоровлення по-російськи, і тому що я не спішив це робити, то вони настоювали, кажучи, що не існують писані і по-українськи. І, хоч я їм суперечив, кажучи, що існують, що я навіть і одержував з України такі поздоровлення, вони все настоювали, без успіху, мене переконати. Під час нашої розмови сталося щось несподіване для мене - перша дівчина обернулася до тої другої і сказала тихо, думаючи, що я не чую: «Ось, як виглядає український націоналіст» (!), а після цього обидві стали дивитися на мене так, як у зоопарку відві-

дувачі, головно діти, дивляться зацікавлено на диких звірят, що походять з якихось далеких континентів, та так і залишились оглядати мене зацікавлено.

Мені стало і смішно, але в той самий час і досадно, бо я усвідомив, що на ділі, ці дві молоді дівчини, які напевно донедавна були і комсомолками, не винні в своїх поняттях про націоналізм і націоналістів, що вони є жертвами, що це є наслідок багатьох десятиків років сталінської політики, радянсько-комуністичної пропаганди, яка весь час свого існування старалася вселити українському народу ідею, що ті українські патріоти, які завжди любили свою рідну матір Україну, рідну українську мову, які бажали щонайкраще своєму народові є мерзотниками, якимись потворами, ворогами народу і своєї батьківщини, що вони є жалюгідними рештками із смітника історії України. Знається, як дуже боялося керівництво українсько-комуні-

стичної влади під російським впливом саме цього українського націоналізму, який одинокий перешкоджував цілковитій русифікації українського народу, втраченню національної ідентичності, обмеженню, а то і запереченню рідної мови, своєї віри, свободи і повному підкоренню «старшому братові». На щастя, події, які відбулися в Україні, головно проголошення Декларації про державний суверенітет України Верховною Радою УРСР (1990р), ухвалення Акту проголошення незалежності України (1991р), затвердження Верховною Радою Державного Прапора і Герба України (1992 р.), прийняття Конституції України (1996 р) та багато інших пізніших рішень ствердили споконвічні прагнення українського народу і доказали, хто є правдивими патріотами і представляють мрію мільйонів українців щодо вільної, самостійної і незалежної української держави.

Жалію, що нема можливості знову стрінутися з згаданими вище дівчатами, які тепер дорослі жінки, напевне одружені і мають діти, щоб побалакати з ними про націоналізм і націоналістів, адже сьогодні «українські націоналісти» не є якісь там одиничні особи, «вирод-

ки історії», а стали націоналістами понад 46 мільйонів українців в Україні, яка своїм населенням займає п'яте місце в Європі, але і 13 мільйонів українців, що живуть і працюють поза кордоном. Тепер націоналістичною є вся українська нація. Чи не так?

На жаль, сьогодні існують і справжні вороги України та її народу, які зазіхають на її самостійність, незалежність та територіальну цілісність. Доказом цього є захоплення і анексування Криму, трагічні події на сході України, воєнна агресія Росії та підтримка, яку вона дає сепаратистам в Донецькій і Луганській областях. Всі дії цих ворожих сил спрямовані на те, щоб звернути Україну з її вибраного європейсько-демократичного шляху, знову її підкорити відповідним інтересам нового російського імперіалізму, щоправда, під новою назвою. Всім цим ворожим силам, які всякими способами стараються змінити курс історії України, треба нагадати те, що казала про Україну колишній Прем'єр-міністр Великобританії Маргарет Теттчер: «Я завжди знала, що українці – це велика нація. Тому ніколи не воюйте з Україною! Інакше це буде остання країна, яку ви окупували!» (Вільне слово, н-р 21-22, листопад 2014 р), а це було, є і останеться вартісне для будь-яких окупантів.

Враження про святкування ювілею «Вільного слова»

16 грудня 2014 року в Бухаресті редколегія «Вільного слова» на чолі з головним редактором паном Іваном Ковачем організувала роковини першої української газети в Румунії, її 65-ти річчя. Слід уточнити, що на її сторінках (до революції це була газета «Новий вік») публікувались сучасні українські поети і письменники; вона згортала навколо себе українську громаду Румунії і ще в ті далекі 50-ті роки минулого століття була світочем українського населення нашої країни.

Цей ювілей зробив для нас приємне враження, то була несподівана зустріч між редколегією і співпрацівниками. На святі були запрошені важливі особи: посол України в Румунії Його Ексцеленція пан Теофіл Бауер, університетський професор Чернівецького Університету імені Юрія Федьковича пан Володимир Антофійчук, депутат парламенту Румунії української меншини пан Іван Марочко та голова Союзу українців Румунії пан Степан Бучута, який відкрив урочисте свято, а опісля виступів запрошених, якими провадив головний редактор пан Іван Ковач, нагородив ювілейними медалями офіційних представників та редакторів українських часописів.

Виступ Михайла Трайсти

Підкреслимо наше враження від цього свята, щодо культури мови, яку редактори часопису систематично вводять в свої твори, виховуючи і розвиваючи у читача любов, повагу та вміння правильно користуватися українською мовою, цінити і зберігати чистоту нашої мови як «зіницю ока». Тут слід згадати, що редактори часопису «Вільне слово» ведуть наполегливу працю над словом, не зупиняються на першому попавшому на думку слові, а підбирають найбільш відповідні слова по змісту, бо слово – це інструмент нашого мислення.

Виступ Бориса Петрашука

Інший напрямок розвитку та високого рівня часопису «Вільне слово» - це багата і всебічна тематика газети, зв'язана з різними галузями суспільної діяльності: література і мистецтво, школа і підготовка кваліфікованих кадрів, праця і здоров'я людини, наші предки і традиції, наша культура та її представники.

Від душі бажаємо надалі всім співпрацівникам часопису «Вільне слово» творчості, натхнення, наснаги і успіхів в своїй благородній праці.

Мотря і Михайло КРАМАР
Фото: Роман ПЕТРАШУК

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Майже всі наші українці з Румунії, по всіх-усюдах, стараються затримати, по-можливості, все те, що їм було передано від попередніх поколінь щодо культури та звичаїв. І не тільки затримати, але й представляти публіці на сцені з нагоди різних культурних заходів. Майже в кожному селі чи місті, існує щось із чим представляються люди перед людьми. Там – хори, а інде вокальні чи інструментальні гурти, співанки, танцюристи, художники, різьбярі, спортсмени і т.д. Це можна побачити на сценах, по телебаченню або почути по радіо. Вони отримують похвальні грамоти, а деколи й грошові премії.

Але є багато талановитих людей, про яких мало хто знає. Вони більше знаходяться у аноніматі, поза сценою чи екраном, однак їхній внесок у культуру народу дуже важливий, бо без них не були б можливими успіхи. Візьмім до уваги «констатацію» (народне вбрання) одного гурту на сцені, – яка вона важлива! То й годиться і про таких осіб сказати щось, представити їх перед світом і вибрати їх з анонімності.

Так, у маленькому селі Малі Ремети Тіміського повіту, що у Банаті, існує декілька талановитих осіб, яких можна побачити-почути на сцені та поза сценою. Є талановитий найст Микола Грінь і його дружина Анна Грінь, що грає на акордеоні, поруч із ними їх донька Ніколета, що грає на скрипці за портативами. А потім є співачка Марічка Баніянська, скрипач Іван Галянич, сопілкар Михайло Штеляк, грають на дрімбі Василь і Юлія Баніянські, є також і чудовий різьбяр – Дмитро Арделян та інші.

Але була тут, у цьому селі, жінка, якої, на жаль, вже немає, яка багато зробила для села та його культури, живучи, однак, в аноніматі. Щира українка, спричинилася до того, що має наша

українська меншина найкраще у цьому селі, – воно стосується костюмації, народних костюмів. Вона вишивала навіть і на старості сорочки, так звані «вишиванки» (гуцулки), що не було у селі в нікого, головню з-між молодих без її вишиванок. Хлопці та дівчата одягають їх на свята, коли йдуть до церкви та поза церквою – на різних репрезентаціях.

На свято Великомученика Димитрія цього року по старому стилю відбувся похорон цієї жінки на ім'я Маріка Роман (із дому - Арделян). Велике число людей села та із далекого Марамориша близька родина брала участь на її похороні. Майже вся молодь, хлопці та дівчата, убрані у гуцулках, з квітами в руках прийшли на похорон, щоб у таким вигляді віддати останню прислугу покійній та відправити її до вічного спочинку. Три священники відправили у церкві похоронну службу: от. Адріан Вішован – парох, от. Василь Анішоряк та от. Іван Арделян - пенсіонер, рідний брат покійної, який у своїм слові порівняв її із однією з мучениць, яка провела своє життя у труднощах та у терпіннях – як тілесним, так і душевним. Породила вона на світ десятеро дітей і багато років залишилася вдовицею.

Можливо, тому Бог призначив, щоб її похорон припав якраз на свято Великомученика Димитрія...

На жаль, не пощастило мені, автору цих рядків, взяти участь на її похороні із благословенних причин. Зате прилучився я цими рядками, щоб всі ми знали, у свій час, давати честь таким особам, як Маріка Роман.

Нехай буде їй земля пухом!

Крістіан-Василь АРДЕЛЯН,
Священик в с. Сока
Тіміського повіту

Посол України в Румунії
Ambasador al Ucrainei în România

Бухарест, 25 грудня 2014

Вельмишановна українська громадо!

Від імені колективу Посольства України в Румунії та від себе особисто вітаю вас з Різдвам Христовим та Новим 2015 роком!

Різдво і Новий рік - традиційно родинні свята. Нехай вони стануть початком нового успішного року, який буде для нас всіх добрим та мирним.

Бажаю Вам, щоб сьогодні звучали найкращі побажання, а новорічне диво хай стане частиною Вашого доброго настрою на увесь рік.

Міцного Вам здоров'я, достатку, сімейного благополуччя, тепла та любові у душах і серцях!

Миру і Божої благодаті в кожен Ваш дім!

З повагою,

Посол

Теофіл Бауер

Парламент Румунії
Палата Депутатів

Парламентська група національних меншин
Депутат Іван Марочко (Союз Українців Румунії)

**Прес-реліз
щодо обстрілу пасажирського автобуса,
в якому загинули 12 пасажирів і 16 були ранені**

Я з глибокою скорботою і обуренням дізнався про обстріл, 13 січня ц.р., проросійськими бойовиками українського блокпосту під Волновахою, де в цей час перебував пасажирський автобус. На місці одразу ж загинули 12 пасажирів автобуса, а 16 були ранені, між якими і діти.

Від імені української громади Румунії та від мого власного засуджую такі дії і хочу передати скорботним родинам наше глибоке співчуття і почуття жалю до цих людей, які стали невинними жертвами цієї атаки. Вважаю, що від початку конфлікту, число жертв є занадто велике, а такого роду трагедії не призведуть до стабілізації ситуації, навпаки, вони збільшать небезпеку.

У той же час, я висловлюю свою солідарність з українським народом і повну підтримку для пошуку мирного рішення, яке принесе мир на сході країни та забезпечить єдність, суверенітет і територіальну цілісність України.

14 січня 2015 року

Депутат СУР
Іван МАРОЧКО

Фото: Роман ПЕТРАШУК

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ
В РУМУНІЇ

AMBASADA UCRAINEI ÎN
ROMÂNIA

Бульвар Авіаторіор, 24
Бухарест, Румунія

tel: (4021) 230 36 60 fax: 230 36 61
e-mail: emb_ro@mfa.gov.ua

Bulevardul Aviatorilor, 24
București, România

13 січня 2015 року

Заява Міністерства закордонних справ України у зв'язку з обстрілом бойовиками рейсового автобуса з мирними громадянами

13 січня внаслідок артилерійського обстрілу проросійськими терористами в Донецькій області українського блокпосту поблизу населеного пункту Бугас один із снарядів влучив у рейсовий автобус.

Загибло 12 мирних громадян, ще 16 отримали поранення.

Обстріл вівся з району м. Доучаєвськ, який перебуває під контролем незаконних збройних формувань. Всі факти вказують на те, що ця жахлива трагедія не була випадковістю – в районі блокпосту немає позицій Збройних сил України, а отже терористи свідомо цілилися у мирних громадян.

Нещодавній Марш Єдності в Парижі, як і численні демонстрації по всьому світу, чітко засвідчили категоричне несприйняття вільним демократичним суспільством будь-яких спроб залякування та терору, а також підтвердили високу цінність кожного людського життя, яке було втрачене внаслідок злочинних дій міжнародних терористів.

Водночас на сході України продовжують відкрито діяти терористичні угруповання, озброєвані та підтримувані Російською Федерацією. Від російських куль та снарядів, що злочинним шляхом потрапляють на територію України, продовжують гинути не лише українські військові, але й мирні мешканці.

Лише з часу підписання Мінських домовленостей, які цинічно відмовляється виконувати російська сторона та підтримувані нею незаконні збройні формування, загинуло 119 мирних громадян. Сьогодні цей трагічний список поповнився ще 12 іменами.

Закликаємо міжнародне співтовариство не дозволити перетворити невинні жертви українських громадян, що гинуть від рук та зброї терористів, у просту статистику смертей. Здійснений проросійськими бойовиками жахливий терористичний акт, як вся їхня діяльність, спрямована проти людяності, має бути рішуче засуджена і покарана.

Вкотре вимагаємо від Росії негайно вивести свої підрозділи з території України, припинити підтримку тероризму, почути заклики світової спільноти щодо необхідності повної імплементації Мінських домовленостей і повернення миру на Донбас.

Колектив Посольства України в Румунії щиро вітає редакцію культурно-просвітницького часопису Союзу українців Румунії «Вільне слово» з нагоди 65-річчя від заснування.

З присмистю констатуємо, що вашу газету – піонера української культури та писемності в Румунії – з великим інтересом, спочатку як створене у 1949 році видання під назвою «Новий вік», а починаючи з грудня 1989 року як авторитетний ілюстрований часопис Союзу українців Румунії під назвою «Вільне слово» – читають в Україні та в усіх державах світу, де проживають наші співвітчизники.

Ваша газета з достоїнством виконала свою шляхетну місію щодо підтримки української словесності та культури у складні часи тоталітарної соціалістичної системи.

Ваше видання стало також тим невичерпним джерелом знань рідної мови, яке впродовж 25 років, що минули після революції 1989 року в Румунії, підживлює культурно-просвітницьке життя українців, надаючи українським письменникам, поетам, літературним критикам, журналістам, а також вчителям та професорам української мови та літератури діючих в Румунії навчальних закладів, простим читачами та дописувачам можливість культивувати рідну мову і культуру.

З нагоди 65-річчя зичимо колективу газети «Вільне слово» нових творчих злетів та здобутків, а усім читачам часопису та його дописувачам – міцного здоров'я, щастя, благополуччя, натхнення, творчих успіхів, віри, добра і надії.

Надзвичайний і Повноважений Посол
України в Румунії

П.Бауер

ЗИМОВІ ЗВИЧАЇ У СЕЛАХ МАРАМОРОЩИНИ

Вже стало традицією в місті Бая Марє організувати перед Різдвом Христовим особливі заходи з життя сільського життя під назвою «Різдво в Мараморощині». Ця подія

Я українка із Бистрого! Запрошуємо Вас!

була організована цього року, як і минулими роками, Повітовою Радою Марамуреш з ініціативи її голови пана Замфіра Чічеу. Традиційне свято проводилося в приміщеннях і садибах Музею села під відкритим небом м. Бая Марє, що розташоване у міському парку міста, поблизу стадіону.

Цього року Повітова Рада запросила брати участь в цій події представників архаїчних звичаїв і традицій зі всіх етнографічних зон Мараморощини: з комуни Бістра – етнографічна зона з українським населенням, з румунських комун Ботіза, Калінешти, Чернешти, Орца де Жос, Гроші Ціблешулуй, з міста Борша і Драгомірешти. Кожна група представників етнографічних зон

Красиві українські дівчата із Бистрого угощають румунських дітей-колядників.

зайняла собі по хатині з садибою з музею, чекала і приймала всіх гостинно колядників, яких угощали традиційними стравами і ласощами з кожної комуни: яблуками, горіхами, тістечками, фанками (пампушками), голубцями з кулешою, кулешою зі свіжою ковбасою та м'ясом свинячим, гриблянкою, солониною свіжою, горілкою і вином.

Слід відмітити, що гостеприємні газди частували досхочу не лише колядників, але і всіх тих, хто відвідував їхнє господарство. І все це безплатно.

Представники всіх комун на чолі з примарями привезли до Музею села своїх найкращих кухарів, сокачок, які почали зранку приготувляти із свинячого м'яса ковбаси, кишку, шкварки, перед гостями почали готувати кулешу, голубці, паляниці, фанки.

Українська громада Мараморощини була представ-

лена примарією комуни Бістра на чолі з примарем Василем Дутчуком. Українська громада цієї комуни представила для цієї події звичаї із українського села на Різдв'яні свята і гостинно приймали всіх відвідувачів господарства та колядників традиційними стравами: голубцями з кулешою, м'ясом свіжим і ковбасками з кулешою, шкварками, гриблянкою, фанками, горілкою, вином. Українська громада із Бистрого була представлена із 35 осіб, в складі яких був дівочий художній колектив під керівництвом проф. Дмитра Коренюка і пана отця Івана Арделяна, які майстерно виконали ряд українських колядок та щедрівок.

Треба згадати і той факт, що представники української громади привезли з собою і своїх музикантів та чисельну групу легінів і молодиць, які у подвір'ї господарства представили надзвичайний концерт українських колядок і весільних пісень. Цілий час у цьому господарстві було багато колядників і відвідувачів, які були зачаровані українськими звичаями і гостинністю.

На цьому святі брала участь і делегація з України з міста Ужгорода.

Примар комуни Бистрий з своїми помічницями-молодицями слідкують за приготуванням їжі.

Виступає група українських дівчат-колядниць із Бистрого.

На жаль, ніхто не був з-між представників Союзу українців Румунії, ніхто з Мараморощини не потрудився побачити це свято! Шкода!

Побачимо, як буде наступного Нового року!

З Новим Роком, друзі!

Щасливі Різдв'яні та новорічні свята!

Проф. Іван ЛАЗАРЧУК

Фото автора

ДАРУЙ, БОЖЕ, СИЛИ Й СЛАВИ ЧАСОПИСУ «ВІЛЬНЕ СЛОВО» ТА ЇЇ РЕДАКТОРАМ НАДАЛІ!

Хочу і я приєднатися до всіх шанувальників і поважателів «Вільного слова» і поруч з ними передати з нагоди 65-річчя від його заснування сердечне і найщиріше побажання: щоб багато-багато років працювало на благо нашого українства.

Я певна, що всі присутні на ювілейному святі бажали поздоровити редакторів на чолі з головним редактором Іваном Ковачем і висловитись від душі, але часу не вистачило для всіх. Це тільки тоді було б можливо, коли святкова зустріч тривала б хоч два дні. Будучи на такій приємній зустрічі, в моїй думці залишилися незрівнянні враження і я подумала про це написати.

Повертаючись багато років в минуле, пригадую першу мою статтю, з якою я дебютувала в часописі «Вільне слово». Було 1992 р. з нагоди свята, присвяченого Великому Кобзареві під назвою «Свято в Лугожі», просто зачарована прекрасним концертом, бажуючи поділити свою радість з нашими українцями. Чому до газети «Вільне слово»? Як українка банатського краю із села Копашиль, села головного редактора газети Івана Ковача, з деяким страхом, думала про шанс опублікування статті, також і на такі слова: «Свій – до свого». Появлення статті мені принесло велику радість і задоволення. Від того року я стала кореспондентом газети «Новий вік» «Вільне слово», її історії, бо 65 років для історії не так багато, але для життя людини це роки сили і досвіду на такому шляху творчості, на якому здійснюються прекрасні результати.

Редактори наших українських газет, друзі часопису «Вільне слово», обговорили про це у своїх промовах весь той період, коли були важкі проблеми, коли велася справжня битва за існування газети, роки, коли редактори були неоплачувани. Було трудно, а вони успішно продовжували працю. Велика честь і хвала нашим редакторам! Також в промовах присутні виражали дуже гарні слова та порівняння. Як, наприклад, Михайло Трайста, цитую:

В центрі унів. проф. д-р В. Антофійчук

Фото: Ярема ОНИЩУК

«Вільне слово» – це літературна кузня, в якій виклепалось не тільки для письменників, а для всієї української літератури, а її головний редактор Іван Ковач був ковалем, який не молотом, а своїм загостреним пером часто кував і кує слова. Або: «Вільне слово» – як «дорогий діамант», «Вільне слово» – це світло, яке не дало нам забути рідну мову», і багато інших висловів.

Ще раз хочу поздоровити Вас, працівників редакції, шановного головного редактора Івана Ковача, таку милу і щирю п. Ірину Петрецьку-Ковач – редактора, та п. Романа Петрашука, редактора.

Хай Господь благословить Вас дубовим здоров'ям, щасливим життям, а в нинішньому Новому році побажаю Вам сили, успіхів у праці і творчого натхнення!

Дорогі читачі, читайте наші українські газети, написані рідною мовою, материнською мовою, бо вони приносять нам інтересні інформації, вісті з усіх куточків, де проживають українці, цікаві матеріали, рубрики. Бо багато чого можна навчитися з їх сторінок, багато корисного! Вже багато років я з нетерпінням щомісяця очікую, читаю, заново читаю всі наші українські газети.

Для всіх наших редакторів:
«Щиро щастя Вам бажаю,
За Вас Господа благаю:
Хай сповниться моє слово,
Жийте много і здорово».
З Новим Роком!
На Многая і Благая літа!

Анна БЕРЕГІЙ

Ювілейна медаль «ВС»

СВЯТО-ЮВІЛЕЙ В БУХАРЕСТІ

Цього місяця, а саме 16 грудня 2014 р., у Бухаресті відбулося прекрасне свято-ювілей – 65 роковини культурно-просвітницького часопису «Вільне слово», продовжувача «Нового віку», працівниками якого і головний редактор - п. Іван Ковач, п. Ірина Петрецька-Ковач і п. Роман Петрашук - редактори.

На святі були присутні голова СУР – п. Степан Бучута, запрошені: Посол України в Румунії п. Теофіл Бауер, радник-посланник Теофіл Рендюк, перший секретар – п. Віталій Тіміш, прес-аташе п. Олена Кузьминчук, п. Ельвіра Кодря – радник у Міністерстві освіти Румунії, Мирослав Петрецький - голова Марамороської філії СУР, генеральний секретар СУР д-р Ірина-Люба Горват, Марія Гоцук – радник Прем'єр-міністра Румунії з питань освіти нацменшин, п. Ярослава Колотило – голова Бухарестської філії СУР, п. Іван Марочко – депутат в Парламенті Румунії та п. Микола-Мирослав Петрецький-молодший, економічний директор СУР.

Брали участь також редактори українських часописів СУР: п. Ірина Мойсей, п. Михайло Трайста, п. Тереза Шендрою, п. Іван Робчук та ін., голови і члени філій СУР, кореспонденти.

На свято приїхали дописувачі «Вільного слова» з усіх повітів: Ю. Чига, І. Кідешук, Я. Оніщук, Т. Малиш, Б. Петрашук, Л. Мігок, А. Берей, А. Самбор, В. Баршай, Ю. Павліш та інші.

Майже всі з них виступали із цікавими та похвальними словами.

Виступи Лучії Мігок та Івана Кідешука

Фото: Ярема ОНИЩУК

Свято закінчилося низкою українських пісень та колядок, подарованих двома талановитими музикантами, п. Наталкою Колотило-Панчик – скрипачем-віртуозом, та молодим румуном - гітаристом.

Дякую за запрошення!

Марія ЧУБІКА,
письменниця

ПРЕС-РЕЛІЗ

День Соборності України

Згідно з Указом Президента України П.Порошенка № 948 від 22 грудня 2014 року 22 січня 2015 року в Україні та в зарубіжних країнах, де проживають етнічні українці, в тому числі в Румунії, буде відзначатися День Соборності України.

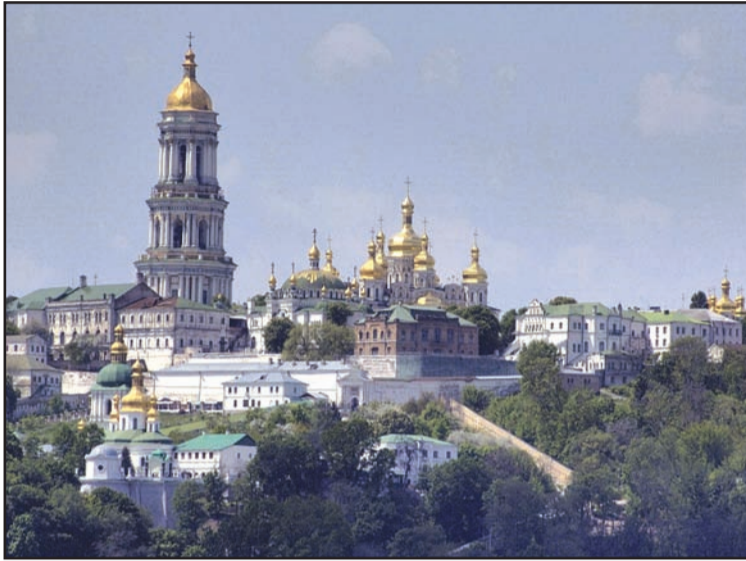
Це свято відзначається в день проголошення Акту возз'єднання Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, що відбулося в 1919 році. Але в цьому році День Соборності України має особливе значення для українців з усього світу, оскільки вперше він буде відзначатися за умов тимчасової окупації Росією Автономної Республіки Крим та підтримки Москвою проросійських сепаратистів і терористів у східних частинах Донецької та Луганської областей. Відзначення Дня Соборності України має глибоке історичне та політичне значення.

Століттями розірваний український народ у 1918 році визволився з неволі – Наддніпрянщина вийшла з Російської, а Західна Україна – з Австро-Угорської імперій – і возз'єднався на своїй землі в єдиній соборній Українській державі.

Ідея соборності бере свій початок від об'єднання давньоруських земель навколо князівського престолу в Києві.

Протягом віків її практичним втіленням займалися українські гетьмани Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Петро Дорошенко, Пилип Орлик. У XVIII – початку ХХ ст. ця ідея знайшла своє відображення у працях кращих українських мислителів.

Вирішальним етапом на шляху практичного втілення ідеї соборності українських земель стали події 1917-1919 років. 7 листопада 1917 року була проголошена Українська

Народна Республіка (УНР), до складу якої увійшло 9 українських губерній.

Під впливом цих подій 19 жовтня 1918 року у Львові було проголошено утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР).

Відтоді між урядами УНР і ЗУНР велися переговори про втілення ідеї соборності.

1 грудня 1918 року у м.Фастів був підписаний «Передвступний договір» про об'єднання УНР і ЗУНР, у якому було заявлено про непохитний намір в найкоротший строк створити єдину державу.

3 січня 1919 року Національна Рада ЗУНР у місті Станіславі (Івано-Франківськ) схвалила закон про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Наддніпрянською Українською Народною Республікою в Народну Республіку.

21 січня 1919 року в Хусті Всенародні збори ухвалили приєднати до Української Народної Республіки Закарпаття.

Проголошення Злуки відбулось 22 січня 1919 року.

Головні урочистості проголошення злуки проходили на Софійській площі у Києві.

На масовому зборі було проголошено про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Українською Народною Республікою.

Акт Злуки був глибоко детермінований історично і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу.

Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх самоідентифікації, становлення політичної нації.

Сьогодні відзначення Дня Соборності України глибоко символізує законне прагнення Українського народу до відновлення єдності та соборності українських територій, тимчасово окупованих Російською Федерацією.

Посольство України в Румунії

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

(Продовження з 23-24 числа 2014 р.)

II. Трагічний шлях еміграції генерального писаря, разом з козацьким військом, до міста Бендери влітку 1709 року

З тих обставин І. Мазепа згадав і про свого попереднього листа, написаного П. Орликом під його диктовку, до згаданого вище російського канцлера Г. Головкина, в якому не переставав хвалити миргородського полковника Данила Апостола [син гадяцького та миргородського полковника молдовського походження Павла Апостола за часів Богдана Хмельницького, гетьман України у 1727–1734 роках, батько Петра Апостола – російського вченого. – Т. Р], який зберіг міцні родинні зв'язки в Молдові, у тому числі на рівні господаря цього князівства. У цьому листі І. Мазепа, зокрема, писав: «Названий полковник Данило Апостол – волоської породи. У війську він відомий своєю хоробрістю та серед усіх полковників є найбільш давнім, він також заслужив довіру та любов всього війська, особливо з боку бойових полків; генеральний обозний Ломіковський та генеральний суддя Чукевич, а також прилуцький полковник є його сватами; лубенський полковник є його дідом; ніжинський полковник – кумом, а всі решта полковники та важливі персони є його близькими родичами або підтримують з ним тісні дружні зв'язки». Все це разом взяте суттєво вплинуло на остаточне рішення І. Мазепи, який у зв'язку з цим у присутності П. Орлика повідомляв Карла XII, що «на п'ятий день ми вже будемо на той бік кордону і будемо безпечні».

Тут хотілося б привернути увагу до факту, який матиме велике значення під час перебування українського гетьмана у Бендерах, а після його смерті позначиться на долі П. Орлика: на переправі через Дніпро на Переволочній встиг забрати із собою як власні, так і гетьманські цінності: гроші, коштовні камені, дорогий посуд, у тому

числі і два барила з червонцями. Як зазначав О. Субтельний, завдяки щедрим дарам від царя І. Мазепа за період свого 21-річного гетьманування накопичив близько 20 тисяч маєтків і став одним із найбагатших феодалів Європи.

Інша ситуація склалася із скарбом та майном П. Орлика. Як свідчив він сам, тікаючи від кари Петра, його дружина встигла порятувати лише одну шкатулку з листами І. Мазепи до С. Лещинського, трьома царськими грамотами у справі В. Кочубея та З. Іскри, «клеюнами жони моеї і килка тисячей червоних». З цим скарбом вона «через Дніпр в єдиной токмо сукне з детми переправилася, а все мой животы в 30 возах с серебром й с грошми над Днепром пропали». Але найтрагічніше було те, що позаду назавжди для П. Орлика залишилася Україна, звичне коло обов'язків, отримані за бездоганну службу маєтки під Ніжином, на Стародубщині, Чернігівщині, Полтавщині, рангові маєтності в Галичині.

Рішучі дії І. Мазепи, який у відносно спокійній обстановці встиг переправити на правий беріг Дніпра супроводжуюче його військо, членів сімей старшини, у тому числі і П. Орлика та багатьох козаків та, фактично, їх пересувне майно, остаточно переконали і Карла XII прямувати до Бендер. В останню мить король залишив основну частину своєї армії під відповідальністю генерала Левенгафта, який невдовзі потрапив у полон до Петра І, що ревню переслідував втікачів. Цар, дізнавшись від шведських полонених, які після жорстоких допитів були страчені на місці або відправлені на заслання до далекого Сибіру, що гетьман, разом з генеральним писарем, і король прямує до Бендер, навздогін за ними одразу відрядив чотири полки вершників на чолі з генерал-майором Г. Волконським та бригадиром Г. Кропотовим.

(Далі буде)

Теofil РЕНДЮК,
доктор історичних наук (Україна)

Талант і творчість

Тему, яку часто порушують і ставлять учителі, вихователі та батьки учнів про талант, його природу, походження, розвиток і значення для творчої діяльності людини, про місце проблеми таланту в теорії творчості – надзвичайно важлива й актуальна. Створення оптимальних умов для розвитку творчих здібностей людини, для формування талантів – що може бути важливішим для нашого суспільства!?

У популярній і науковій літературі талант розуміють як своєрідну систему певних психічних якостей людини, що виявляються у високих творчих досягненнях при розв'язанні проблем (не стандартних завдань) у будь-якій галузі культури. Батьки учнів ставлять, звичайно, у популярній формі питання про роль природи у виникненні «людини розумної». І справді, від того, яка роль відводиться природі на самому початку людської еволюції, – прямий шлях до розуміння питання про місце біологічних чинників у сьогоднішній соціалізації індивіда, у формуванні творчої особистості.

З питання про природу таланту, його походження здавна існує значна кількість різних концепцій. Вони можуть бути зведені до двох основних. Згідно з першою, талант визначається як особлива природжена якість. Ця лінія почата Платоном, продовжувалася ідеологами християнства (Августин, Фома Аквінський та ін.), в XIX ст. англійським психологом Гальтоном. Друга концепція, заперечуючи природженість таланту, твердить, що талант формується – стихійно або свідомо – в процесі розвитку людини під впливом обставин життя і цілеспрямованого виховання. Такі погляди беруть початок від Декарта, Гоббса, Локка, Коменського та ін.

Слід згадати, що серед сучасних учених поширена і соціобіологічна «теорія двох факторів», яка намагається поєднати ці два основних пояснення сутності людини – вплив спадковості та дія середовища, виховання, питома вага цих факторів: інтелект «залежить на 80% від генів і на 20% – від освіти». Це формально – логічне припущення того, що раз є здібності, то щось має бути і до їх появи. Це і були би природжені передумови, так звані задатки. Таке розуміння нічого не дає психології. Сучасна генетика в численних дослідженнях з фізіології вищої нервової системи дитини не має того що поставило питання про фізіологічні особливості, пов'язані з поняттям здібності. Вона довела, що найістотнішою рисою мозку є його неспеціалізованість, що його спеціалізація, розвиток як морфо-функціональної системи відбувається протягом усього життя людини, що соціальний зміст психіки не записаний в генетичній програмі людини, а формується в ході становлення особи; що мозок «має безмежні можливості для сприйняття різнобічної соціальної програми, забезпечує універсальну соціальну готовність новонародженого» включитися в різнобічну суспільну діяльність (І. П. Павлов).

Аналізуючи творчість з процесуального і результативного боку, психологи фіксують різну швидкість одержання результатів творчої діяльності, неоднаковий рівень і складність розв'язування у ході даної діяльності проблем та ін. Однак ці здібності людей до творчості свідчать не про якісь природні задатки, а про підготовленість до конкретної діяльності, яка характеризується мірою освоєння певної сукупності способів, різновидів дій, освоєння інформації. Ця міра може бути неоднаковою (внаслідок різних умов життя і виховання).

Особливо підкреслимо, що всі якості – загальні й спеціальні – необхідні для творчості, розвиваються в процесі діяльності, що потребує наявності цих якостей. До загальних належать високий рівень синсорної організації, вміння бачити суть проблеми, комбінувати, будувати гіпотези, розв'язувати завдання, критично оцінювати одержані результати, наполегливість, емоційність, трудолюбність та інші. До спеціальних належать

ті, які необхідні для діяльності тільки в окремих галузях, наприклад, художній смак, музичний слух, координація рухів... Гострота почуттів, швидкість реакції, спостережливість, моделювання і експериментування, так само, як пам'ять, підсвідомість, в тому числі і інтуїція, воля, характер (працьовитість!), емоційність, все це формується і розвивається в ході відповідної творчої діяльності. Воістину, «щоб навчитися плавати – треба лізти в воду»(Гегель).

Ступінь розвитку творчих якостей людини пропорційний її трудолюбству, здатності віддавати багато часу і сил творчому пошукові. Так, наприклад, біографи твердять, що видатні творці відзначалися і неабиякою працьовитістю. Їхнє життя було сповнене багаточасовою щоденною працею, вправами, тренуваннями, розмірковуваннями над обраною проблемою. Людина, яка постійно працює і творить, перебуває в проблемній ситуації, змушена шукати відповіді на питання. У ході цього пошуку вона розвивається, самонавчається. Постійна наявність проблемних ситуацій, необхідність розв'язання оригінальних завдань – головні моменти тих умов, які ми називаємо сприятливими для розвитку здібностей людини.

Психологам відомо, як і широкому кругу населення, що найсприятливіші умови складаються у тих прошарках суспільства, які сильніше та гостріше відчувають потребу в оволодінні певною професією, яка примушує їх думати, міркувати, «ламати голову» набагато напруженіше, ніж людей заможних і «щасливих».

Крім цього, психологічні дослідження показали наявність на найбільш ранніх етапах розвитку людини особливої сприйнятливості до навчання, засвоєння різновидів діяльності. Наприклад, російський психолог Віготський експериментально доказав, що трирічній дитині навчатися мови важче, ніж півторарічній, а дітей, які прожили поза суспільством до дев'яти-десятирічного віку, взагалі навчити говорити неможливо. Не випадково багато відомих педагогів відзначали, що для формування якостей людини вирішальним є період до трьох років. Те саме можна сказати і про будь-яку іншу діяльність; про це свідчить і досвід навчання плавання з дуже раннього дитячого віку, і досвід підготовки музикантів з двох-трирічного віку і т. д. Тут слід підкреслити, що, позбавивши дитину своєчасного і повноцінного розвитку в ранньому дитячому і дошкільному віці, ми тим самим прирікаємо її на все життя на низькі темпи розвитку, на величезні витрати сил і часу на цей розвиток і на низький кінцевий результат і ще твердимо: «Такі вже природні дані дітей».

Природному, біологічному моменту можна (і треба) відводити певну, хоч і підпорядковану роль, тимчасом, як соціальним, конкретно-історичним чинникам – головну, вирішальну роль в формуванні і вихованні людини. Тут слід згадати, що люди народжуються неоднаковими; це не так вже і погано, скоріше добре, як для суспільства в цілому, так і для індивіда. Отже, якщо люди народились неоднаковими, різними, дальший їх розвиток залежить від тих соціальних умов, в які вони потрапляють.

Природні відмінності взаємодіють з конкретними соціальними умовами, а соціальні умови взаємодіють з наявними природними задатками, і саме з цієї взаємодії виникає, формується, розгортається інтелектуальний потенціал особи: це з одного боку її розвинуті здібності (інтелектуальні, пізнавальні, творчі), що формуються в процесі оволодіння професією, а з другого – певна система духовних набутоків (ідеали, переконання, ціннісні орієнтації, інтереси), які мають особливе значення у формуванні творчої особистості. Тому можемо твердити, що розвиток таланту й творчих здібностей безмежний.

Унів. проф. Михайло КРАМАР
Доктор психологічних наук

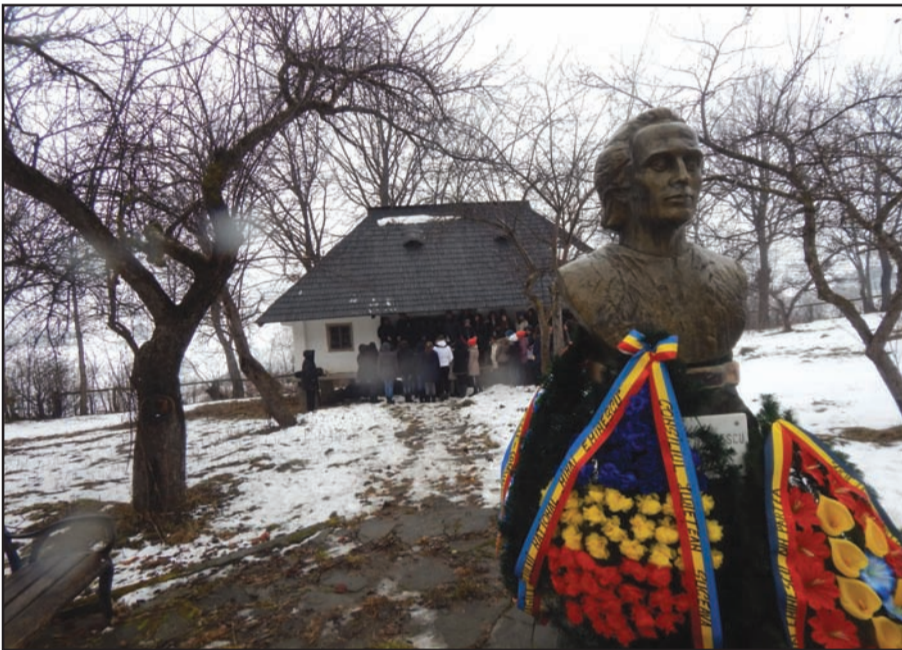
Учасники 65-річного ювілею «ВС» Іван Робчук, Марія Робчук, Мотря Крамар, Михайло Крамар та Іван Семенюк. Фото: Ярема ОНИЩУК

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ЕМІНЕСКУ – 165

Учні гімназійних шкіл Марицеї, Калинешти Енаке та Калинешти Купаренку відсвяткували Національного поета Румунії Міхая Емінеску з нагоди 165-х років від дня народження в селі Калинешти-Купаренку.

Там учні названих шкіл біля меморіального будинку та бюсту Великого поета представили гарну артистичну програму.

Серед інших, вони проспівали і такі пісні на слова Поета: «Біля тополь безпарних», «Чом, ти, лісе, хилишся» та «Єдину тугу маю».

Викладач Петро Глінкей, під акомпанементом викладачки Данієли Фараон, проспівав «Туга за Емінеску» на слова великого поета нашої сучасності Адріана Пеунеску.

Після цього учні шкіл Марицеї і Калинешти Енаке та

учні школи з Шербівців представили артистичну програму в будинку культури свого села.

Там учні читали-декламували вірші: «Лучафер» сімома мовами: румунською, італійською, англійською, французькою, іспанською, українською та німецькою, «До зірки», «Синя квітка», «Пішла любов», «Життя», але й вірш «Повинен був мати своє ім'я» – автор Марін Сореску.

Учениця Дамаріс Морган (Калинешти Енаке) проспівала «Сонливі птахи».

Викладачки румунської мови Ірина Анетрей, Роксана-Юлія Драгомір та МаріNELA-Юлія Міхай представили сценети: «Лучафер» та «Емінеску в хатинці Крянге».

Всі педкадри названих шкіл брали участь у підготовленні програм.

Слід виявити директорів-координаторів шкіл громади Дарманешти та Шербівців, викладачів: Лучіан Думітру та Сільвія Бойчук.

Чесць їм!

Микола КУРИЛЮК
Фото автора

Юрій ПАВЛІШ

СІЧНЕВІ НАСТРОЇ

Прийшов календарний січень,
Прийшли й наші охи.
В хмарності спокійні свічі
Блимають потрохи.

То сніжить, то вітер віє,
То тепло у хаті.
Злипаються мої вії, –
Вже пора лягати.

Батько спить. Так само й мамка.
Я в моїй кімнаті
Жду пораннього світанку,
Та потрібно й спати.

Ранок. Безтурботне сонце.
Теплий чай на шпорі.
Так воно, чи ні? Не сон це.
Саночки надворі.

Я на березі з санками.
Прийшли й друзі-діти.
Так прегарно – до нестями,
Та пора летіти.

В кожного санки удалі,
Не нові, та добрі.
Незабаром ми у далі,
Ми завжди хоробрі.

Такий січень в гірським краї,
Перший він у році.
Він про нас усюди дбає,
Навіть на уроці.

Втомлені ми, та спокійні.
Гріємо утому.
Скоро ніч. Січень надійний
Вже зове додому.

Чи знаєте ви, що:

1 січня ще святкується Всесвітній день Миру. Це свято ще називають Днем всесвітніх молитв за мир.

8 грудня 1967 р. римський папа Павло VI встановив це нове свято, Всесвітній день миру. 17 грудня 1969 р. Генеральна Асамблея ООН проголосила свято офіційним.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ВІТАЮ НА НАШИХ СТОРІНКАХ ЗАВОЙОВНИЦЮ В РУМУНІЇ ЗОЛОТОЇ МЕДАЛІ З ПЛАВАННЯ ЧОТИРИРІЧНУ МАРТУ КУЗЬМИНЧУК (Україна)!

Гарна, жвава, як жива ртуть, розумниця, спортсменка, – завойовниця золотої медалі осіннього змагання з плавання м. Бухареста, організованого Міністерством освіти Румунії, Шкільним інспекторатом муніципалітету м. Бухарест, Дитячого клубу 1 сектору. Поздоровляємо завойовницю 1-го місця на категорію 4 роки!

Марта – дочка п. Олени Кузьминчук – II секретаря Посольства України в Румунії. Тож є нагода бачити малу Марту разом з мамою та батьком на зустрічах, організованих Посольством України в Румунії в Культурно-Інформаційному Центрі, відкритому в Бухаресті 2007 р. Президентом України Віктором Ющенком.

Бажаємо Марті Кузьминчук дальших успіхів і звершень! Гордимся і будемо гордитись, як почуємо в майбутньому, що Марта стала відомою в цілому світі!
(І.П.-К.)

«Я – Марта!»

Два плюс два дорівнює?

Це не твоя цукерка!..
Дівчата непереможні ... Сьогодні чув, як маленька дівчинка років 6-7 кричить на хлопчика ображеним голосом, майже плачучи:
"Віддай, це не твоя цукерка, я твою вже з'їла!"

Лист до редакції «ВС» з України

Добрий день, шановний пане Іване Ковач! Ми повернулися із Сігету Мармаціей з 22-го Фестивалю колядок та зимових обрядів українців Румунії з надзвичайно дивовижними, захоплюючими враженнями. Найбільше тішить і радує одне: українці в Румунії живуть і дихають Матірною Україною. Ви бережете українське слово нашого генія Тараса Шевченка, українську пісню, українські звичаї, традиції, звичаї та обряди, і ми за це Вам низько кланяємося. Бо ми з Вами - українці! Бо ми - разом.

Я вирішив написати до Вашого культурно-просвітницького часопису українців Румунії "Вільне слово" журналістський матеріал, аби Ви його надрукували, і ще раз щиро, від усієї душі дякую Вам і Союзу українців Румунії за все.

Я сам журналіст, пишу про українців книжки. Остання - художня книжка про найталановитішого композитора Володимира Івасюка, якого москалі закатавали. Книга має назву "Орфей Собору Нації". За цією книжкою я створив літературно-музичний проект "Володимир Івасюк повертається, який складається зі слова та 15 пісень композитора. Виконує його музичний гурт "Струни Орфея". Частина цієї програми ми заспівали на сцені в Сігеті у перший день Фестивалю. Пані Ярослава Колотило, голова Союзу українців Румунів в Бухаресті, дала нам високу оцінку й казала, аби ми приїхали з концертом Івасюкових пісень до Бухаресту. Ми могли б до Вас приїхати, бо вже маємо візу, а головне - велике бажання заспівати Вам пісню нашого Орфея Володимира Івасюка. Я би презентував книгу "Орфей Собору Нації", а гурт "Струни

Високоповажні учасники 22-го фестивалю колядок в Сігеті: заслужений журналіст України В. Нагірняк, голова Секретаріату Товариства «Україна-Світ» Алла Кендзера, голова СУР Степан Бучута і голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький.

Орфея" дав кілька концертів у Вас. Кращих за пісню Володимира Івасюка в Україні немає, тому ми її співаємо по всій Україні, і від щирого серця подарували би пісні Володі Васюка українцям Бухаресту.

Щире спасибі за все.

З пошаною – заслужений журналіст України

Василь НАГІРНЯК

Н. р.: З об'єктивних причин Ваш матеріал, шановний пане Василю Нагірняк, буде надрукований повністю в часописі «ВС» в лютому місяці ц. р. Щиро дякуємо!

ВІДЗНАЧЕННЯ 65-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ НАШОГО ТРАДИЦІЙНОГО ЧАСОПИСУ «ВІЛЬНЕ СЛОВО» ПРОДОВЖИЛОСЯ ЧИ НЕ ДО НОВОГО 2015-го РОКУ!

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Всвоєму періоді вздовж 65-років часопис мав і деякі перепони, а головне в справі фінансування. Ще з 1992 року Союз українців Румунії хотів перебрати фінансування часопису «Вільне слово», але тодішня редакція відмовила і залишилася з фінансуванням від Міністерства Культури (відповідь голови СУР Н-р 52/15-04-98) для Відділу Національних меншин.

23 травня 2007 року я надіслав звернення Н-р 1973 до Міністерства культури і культів, як депутат і голова Союзу українців Румунії, будучи зацікавлений про ситуацію фінансування часопису «Вільне слово». У відповіді Н-р 253/26.06.2007 Міністерство Культури і Культів, державний секретар Деметер Андраш Іштван повідомляє нас, що публікація «Вільне слово» – публічна інституція, підпорядкована Міністерству Культури і Культів, фінансована з бюджетних доходів. Вона була підтримана фінансово Міністерством ще від 1994 року, коли ще існувала інституція «Casa de Presă și Edituri – Cultura Națională», розснвана опісля. В 2003 і 2004-их років дістала часткове фінансування від Міністерства Культури і Культів посередництвомком бувшої Національної Комісії (Комітету) для підтримки Письмової Культури. А в першій точці він відповідає, що:

3. В кожному разі, в 2007 році Міністерство Культури і Культів вже не фінансуватиме ніяку публіцистику по

культури, ця діяльність продовжується через Адміністрацію Національного Фонду Культури, який зупинить фінансування часопису «Вільне слово», і так, що від 2006 року фінансування перебрав Союз українців Румунії цілком.

Ось такі перепони у фінансуванні часопису «Вільне слово» існували вздовж останніх років, які подолав Союз українців Румунії разом із колективом редакції.

Святкування часопису нам дало можливість здійснити аналіз праці редакційного колективу, а також зустрінутися з головними його кореспондентами.

На прохання та пропозицію головного редактора Івана Ковача, ми постаралися zorganizувати Ювілейну зустріч з кореспондентами та прихильниками «Вільного слова». Для зустрічі ми запропонували Ювілейну грамоту для редакційного колективу, а також ювілейні медалі «65 років журналу «Вільного слова» (1949-2014)».

Фестивне вручення медалей та Симпозіум відбулися 16 грудня 2014 року в Бухарестському Готельному Комплексі «Тріумф», де брали участь зверх ста осіб, між якими особистості: Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії, Його Ексцеленція п. Теофіл Бауер і радник-посланник п. Теофіл Рендюк, перший секретар Віталій Тіміш і другий секретар Посольства пані Олена Кузьминчук.

Від Радіо-Інтернаціонал – Микола Онужик та Хрестина Штірбець. Від Міністерства Культури – радник Ярослава Колотило. Від Департаменту

Національних Меншин Амет Аделін і наш представник у Парламенті Румунії депутат Іван Марочко.

Були присутні голова Союзу українців Румунії, Степан Бучута перші заступники, заступники та генеральний секретар.

Від інших редакцій українських журналів були головний редактор «Curierul ucraïnean» Іван Робчук, Ярина Мойсей – головний редактор журналу «Наш голос», редактори Тереза Шендрю, Михайло Трайста, Штефанія Ганчу та інші.

Редакційний колектив «Вільного слова» був нагороджений головою Союзу українців Румунії Степаном Бучутою Ювілейною грамотою та медаллю, а також особисто були нагороджені члени редакції – головний редактор Іван Ковач та редактори Ірина Петрецька-Ковач та Роман Петрашук. Разом із ними були нагороджені редактори інших часописів та кореспонденти «Вільного слова». Присутнім та кореспондентам було вручено всього 40 ювілейних медалей. На – кінець колективу часопису «Вільне слово» бажаю високих творчих здобутків, кореспондентам журналу доброго натхнення, а читачам міцного здоров'я, сильного зацікавлення в читанні українських журналів, благополуччя і гаразду.

А головному редакторові, тепер, напередодні Святого Івана Хрестителя, бажаю творчих успіхів, благополуччя, міцного здоров'я і

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!

65-річний ЮВІЛЕЙ «ВІЛЬНОГО СЛОВА» – СВЯТО НАШОГО РІДНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

У половині минулого місяця, 16 грудня 2014 р., відбулося свято 65-річчя українського часопису „Вільне слово”, з яким продовжилось життя, після Революції 1989 р., першої української газети Румунії „Новий Вік”, заснованої у 1949-му році, відколи наші українці мали можливість висловитись своїм рідним українським словом і плекати, рік за роком, свою рідну українську мову, яку наші предки зберігали як святиню, сказав у своїм слові поет Іван Ковач, головний редактор культурно-просвітницького часопису, Вільне слово”. Справді, новий часопис прекрасно зберігає традицію української культури в Румунії на рідній українській мові і розвиває вже 25 років її, разом з високоякісними українськими публікаціями-сестрами, під егідою СУР, зразковими журналами українських письменників „Наш голос” та „Дзвоник”(дитячий) під керівництвом редакторів Ірини Мойсей і Миколи Корсюка та часописами „Український вісник” з румунським варіантом „Curierul ucraïnean” під редагуванням Михайла Михайлюка та Івана Робчука, що доказує істинний факт існування в Румунії сильної української преси, європейського рівня, яка розрослась і розцвіла на плодючому ґрунті „Нового віку” вже цілих 65 років!

Отже свято рідного українського слова розпочалось у святковому залі історичного готелю „Тріумф”, де зібралися побратими пера із цілого краю привітати ювіляра Івана Ковача та його колег І. Петрецьку-Ковач і Р. Петрашука та його соратників-редакторів Ірину Мойсей, Михайла Михайлюка, Миколу Корсюка та Івана Робчука за їхню спільну працю на ниві українського слова у Румунії.

Коли в зал вступила делегація Посольства України в Бухаресті на чолі з Його Ексцеленцією Послом Теофілем Бауером і його радником істориком Теофілем Рендюком, разом з депутатом української меншини Іваном Марочком та заступником Державного Секретаря Аметом Аледіном з сторони турко-татарських меншин, та відомим проф. Чернівецького унів. Володимиром Антофічуком, всі цінителі слова піднялись на ноги і в оплесках великої поваги зустріли своїх вельмишановних гостей. Голова СУР Степан Бучута відкрив ювілей 65-річчя „Вільного слова” та привітав своїх почесних гостей разом зі всіма шанувальниками українського слова Араду, Банату, Бая-Маре, Ботошан, Буковини, Бухаресту, Добруджі та Мараморощини.

У своїм вітальнім слові голова СУР подякував Посольству України та Генеральному Консульству України в Сучаві (що недавно закрилося з фінансових причин!) за їхню плідну співпрацю у зберіганні святих традицій українського роду та розвитку української культури між українцями Румунії, її популяризації для братнього румунського народу, подякував всім письменникам та кореспондентам української преси за їхню при-

хильність до рідного слова, що живе завдяки їх істинній любові до всього рідного, до свого народу і до неньки України.

Запрошений до слова, Його Ексцеленція пан Теофіл Бауер, Посол України в Бухаресті привітав 65-річчя „Вільного слова”, разом з його редакторським колективом на чолі з видатним поетом Іваном Ковачем, які підняли бувший „Новий Вік”(1949р.) сучасним „Вільним Словом” на рівень європейських публікацій, разом з цілою плеядою письменників та інтелектуалів-патріотів, що виховались рідним словом в тяжкі роки тоталітаризму, видаючи сьогодні такі цінні журнали й часописи, як „Наш Голос”, „Дзвоник”, „Український вісник” та „Curierul ucraïnean”, в горнилі яких зросла цінна українська література Румунії для дорослих і для дітей, одна із найцінніших творчостей українців діаспори. „Посольство, – підкреслив Його Ексцеленція п. Теофіл Бауер, – з великим задоволенням констатує той факт, що сьогодні „Вільне слово” є носієм і розповсюджувачем всебічних знань та актуальної інформації про історію, культуру і сучасність України та, особливо важливо, про нинішню ситуацію, що складається у нашій державі та навколо неї у зв’язку з анексією Росією А Р Крим та підтримки Москвою терористів і сепаратистів у східних частинах Донецької та Луганської областей. Тим самим, ваша газета ефективно сприяє формуванню у Румунії сприятливої для України громадської думки щодо українсько-румунських відносин на засадах дружби, добросусідства, взаємної довіри та допомоги”(див. Вітальне слово, „Колективу редакції культурно-просвітницького часопису СУР „Вільне слово”, ювілейний номер 23/24 „Вільного слова”, грудень, 2014 р., ст.3).

Голова СУР Степан Бучута подякував Його Ексцеленції Послу України Теофілу Бауеру за дружнє привітання, а І. Ковач запросив до слова вельмишановного депутата Івана Марочка, який у своїм слові теж привітав ювілейний часопис „Вільне слово” на чолі з його редакційним колективом, що разом з українською пресою Румунії та свідомими інтелектуалами української еліти підняли журналістику й літературу на високий рівень, виховуючи українську меншину і, зокрема молодь, в душі любові до рідної української мови, до рідних традицій і звичаїв, ознайомлюючи їх з духовною скарбницею українсько-румунської культур, факт, який для мене вважається великим здобутком, і я надіюсь, що преса і моя діяльність в Парламенті Румунії принесе найбільшу користь нашим однокорінним».

Подякувавши панові депутату, Ст. Бучута запросив до слова почесного гостя ювілею „Вільного слова”, представника турко-татарської меншини, заступника держсекретаря Амета Аледіна, який поздоровив ювілярів з 65-річчям і підкре-

(Продовження на 18 стор.)

Іван КІДЕЩУК

Фото: Роман ПЕТРАШУК

Іван АРДЕЛЯН

«Як настане пора залізного лому...»

В малюнці розколотих дум

Коли
душа
перейшла поріг,
ходиш
ногами інших,
підпираєшся
на мурах розбитих,
виєш сам,
відчуваєш пустоту,
простір порожній,
коли твій світ
малюнок
розколотих дум...

Деколи
сплітаєш слова,
наче ліану смислу,
лишаєш сліди
на хресті,
що серед поля.
Тоді приходять пора
стати
залізним ломом...

У сні і смерті

Кожного вечора
мої мрії
коливаються
поміж символами
мого безсилля...
Мої думи,
неначе сни,
гойдаються на хвилях,

що в'яжуть
небо із землею...

Кожного вечора
твій парфум
такий потіхливий,
неначе запах квітів,
що розноситься вітром
зеленими долинами
снів,
що чарують
бизкітність синього неба.

Кожного вечора
я в сні
і смерті,
що стали
моїми надіями,
що заспокоюють душу
чарами...

Літом-зимою

Коли
стану метеликом,
моя любов
буде зелено-синьою.
Життя
стане літом
чи, може, зимою,
що будуть стікати
поміж думи...

Наче кров у артерах

Хотів би,
щоб стала текучою,

наче кров,
що пульсує артерами
до серця,
щоб відчуті тебе
у душі,
як перелітними
порогами горизонту...

Не знайду ті доріжки,
якими бабуся ходила...

Колись
на землі
люди були добрими.
Вже
не можу нагадувати
ту пору,
лишу її під зеленою травою,
вирощеною з ностальгії...

Думаю,
що хоч напишу
одну поему
за ті часи,
не оживлю їх,
не знайду ті доріжки,
якими
моя бабуся ходила...

Якщо б знав,
що десь знайду
молоді літа,
тільки б писав
про життя
й смерть,
поки б розірвав
границю буття...

65-річний ЮВІЛЕЙ «ВІЛЬНОГО СЛОВА» –
СВЯТО НАШОГО РІДНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

(Продовження. Поч. на 17 стор.)

слив свою повагу до української меншини, тим більше, що в Добруджі, де проживають турки й татари, живе і велика частина українців, нащадків козаків. Завжди наша меншина співживає у мирі й любові з румунами та усіма етніями, і ми підтримуємо демократизацію Румунії на шляху європейського розвитку. Голова СУР Ст. Бучута оцінив щирість і повагу держсекретаря до українців і звернувся з проханням до науковця ЧНУ ім. Юрія Федьковича та Сучавського Університету „Штефан чел Марє“ проф. д-ра. Володимира Антофійчука, який у своїм привітанні високо оцінив культурно-просвітницький часопис „Вільне слово” та журналістський і письменницький внесок поета Івана Ковача, що із своїми друзями-сурівцями підняли на європейський рівень українську публіцистику й літературу Румунії, фольклористику та етно-лінгвістику, історію літератури, критику і мистецтво перекладу яких можна визначити європейським мірилом, а це завдячується видатним постатям румунського українознавства Ст.Ткачуку, Магдаліні Ласло-Куцюк, Оресту Масикевичу, Денису Онищуку, Івану Ковачу, Миколі Корсюку, Михайлу Михайлюку, Івану Арделяну, Михайлові Трайсті, Іванові Ребошапці, Іванові Робчуку, Віктору Тулбуре, Йону Козмею та ін., що видали зразкову українську творчість жанрами поезії, прози і навіть театру, цінні студії україністики, фольклору й лінгвістики, переклади „Кобзаря” Т. Шевченка, на яких звертає увагу не тільки Україна, а вся українська діаспора, признаючи такий особливий внесок української культури Румунії для світового українознавства.

У свій ряд Ст. Бучута признався публічно, що коли один великий науковець ЧНУ так високо оцінює наші внески у культуру, існує мотив безмежного задоволення. На потіху всіх це

Виступ пані Ярослави Колотило

твердження оправдалось, коли радник Посольства України історик Теофіл Рендюк доказав, що друковані матеріали, література й наукові праці з різних галузей сучасного життя Румунії про економіку, освіту, історію, колишню й сучасну, мистецтво, релігію тощо спонукують писати „У вас і про вас” позитивні відгуки та дослідницькі матеріали, а я – один із них, - признався історик-дипломат, – радю, що маю нагоду висловитись у такій пресі, де народжуються мої історичні праці, як це стається у справжній європейській країні, і в ч. «Вільне слово».

(Далі буде)

ВІТАЄМО НАШИХ СУРІВЦІВ З ЇХ ДНЯМИ НАРОДЖЕННЯ!

• **Василя АРДЕЛЯНА** (1 січня 1937 р.) – випускника Українського Сігетського ліцею та Клузького університету – математика-фізика. Після закінчення факультету деякий час працював викладачем математики в м. Борші, займав посади директора, заступника директора та інспектора для українських сіл Мараморощини. Опісля перейшов працювати професором математики до м. Тімішоари в лицей «Іріс» – аж до виходу на пенсію. Співпрацює з г. «Вільне слово». Понад усе любить рідний Кричунів, що на Мараморощині.

• **Федора СОПКА** (1 січня 1942 р.) – уродженця Банату, випускника Українського Сігетського ліцею та Бухарестського університету; працював викладачем російської мови в м. Бая Маре, довгі роки був головою Баямарської філії СУР та редактором газети «Curierul ucrainean».

• **Євсебія ФРАСИНЮКА** (1 січня 1947 р.) – випускника Українського Серетського ліцею та Бухарестського університету. Після закінчення працював викладачем української мови в рідному селі Негостина та займав посаду директора. Переклав на румунську мову «Сад божественних пісень» Г. Сквороди. Українською мовою щойно вийшла при СУР його книжка літературних есе і публіцистики - «Живу рідним словом».

• **Штефана ЛУПШАКА** (1 січня 1982 р.) – уродженця мараморського села Вишавська Долина. Початкову школу закінчив у рідному селі, після чого поступив 1997 р. до Теологічного ліцею м. Бухарест, який успішно закінчив 2002. Був активним членом Ансамблю «Зоря» при Союзі українців Румунії. Після закінчення Факультету української філології при Львівському університеті деякий час працював викладачем української мови та шкільним Інспектором Тульчанського повіту. Після скасування цього посту працював викладачем української мови у Муругілі та Тульчі. А з 13 квітня 2014 рукоположений в сан Диякона при Автокефальній Православній Церкві м. Тернопіль для української громади Бухареста.

• **Анну САМБОР** (7 січня 1950 р.) – мараморську українку (з дому Григораши) з с. Луг над Тисою, Мараморощина, випускницю Українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та румунської мов в рідному селі, де посідала і посаду директора школи до виходу на заслужену пенсію. Любов до всього рідного-українського передавала з генерації в генерацію своїм вихованцям та рідним дітям. Завжди горда за своє походження. Мати двох дітей – сина Олександра, який деякий час працював у Румунському телебаченні для української меншини Румунії, та дочки Лоредани – викладача в м. Клужі. Бабуся трьох онуків, якими, як молода бабуся, гордиться – Юрчик, Яринка та Мішко. Активно брала і бере участь у всіх подіях, організованих СУР. З нагоди гарної та круглої дати – 65 років від народження, – бажаємо їй радості, любові, всіх земних благ та НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТ! Залишайтеся завжди молодою, гарною та активною! Щастя Вам! За вагомий внесок в підтримуванні української мови в Румунії і співпрацю з «ВС» нагороджена Головою СУР п. Ст. Бучутою медаллю з нагоди 65-річчя часопису «ВС».

• **Юрія АЛБІЧУКА** (9 січня 1950 р.) - панотця, настоятеля української православної церкви с. Верхня Рівна, Мараморощина. Народився панотець в українському селі Верхня Рівна, де закінчив початкову школу, слідували українське відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Теологічний Факультет у м. Сібіу. Після закінчення взяв призначення до Банату, до с. Зоріле, де немало зробив для добра громади. Після кількох років повернувся у рідне село, де служить і по сьогодні. Створив панотець релігійний хор «Хвалім Господа», з яким успішно виступає як у Румунії, так і за її кордонами, звідки повертається з похвалами. Бажаємо п. Албічуку та його добродійці багато добра та дальших успіхів на українській релігійній ниві Румунії. На

відзначенні 65-річчя часопису «ВС» був нагороджений медаллю Головою СУР за вагомий внесок в розвиток української культури. З нагоди гарної дати 65 років від дня народження бажаємо п. Албічуку всіх земних благ, радості, успіхів у своїй роботі та НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!

• **Івана РОБЧУКА** (11 січня 1936 р.) – уродженця Буковинського краю, випускника Українського Серетського ліцею і Факультету іноземних мов Бухарестського університету, д-ра філологічних наук, першого заступника голови СУР, голову комісії культури, головного редактора газети «Curierul ucrainean», автора багатьох книг з діалектології, редактора низки книг. Батька двоїх дітей та дідуся 6 онуків. Щойно появилася його книга румунською мовою – «Publicistica». Дальших творчих успіхів!

• **Михайла ВОЛОЩУКА** (12 січня 1934 р.) – поета, автора низки книг. Уродженця с. Негостина, Сучавщина. Тут активно і віддано діяв і діє для підтримання українського духу на рідній Буковині, – як письменник і як викладач. Розповсюджує українські видання СУР.

• **Дмитра ЧЕРНЕНКА** (16 січня 1956 р.) – вихідця задунайських українців, полковника у відставці, голову Тульчанської філії СУР. Активно і віддано веде свою громаду в дусі українства, організовуючи гарні артистичні заходи на землі задунайських козаків. За його період встановлено погруддя національному поету України Т.Г. Шевченку в м. Тульча. Дальших Вам успіхів!

• **Миколу ЛЯСЕВИЧА** (17 січня 1914 р.) – поета, композитора, доброго українця. Вітаємо пана Лясевича з його 101 роковиною від дня народження. Невдовзі в СУР вийде його книжка «Спогади». НА МНОГАЯ ЛІТА!

• **Миколу СЕМЕНЮКА** (19 січня 1945 р.) – уродженця села Красна-Вішеу, Мараморощина. Після закінчення технічної школи був призначений фінансовим інспектором повіту Сату Маре. Був одним із співзасновників Сатумарської філії СУР, займаючи посаду секретаря цієї ж організації. Вітаємо пана Семенюка з його 70-річчям! НА МНОГАЯ ЛІТА!

• **Джету ПЕТРЕЦЬКУ** (23 січня 1966 р.) – випускницю Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Дрогобицького Державного Факультету Музики України, викладача музики I ступеня, активного і талановитого керівника хору «Ронянські голоси» та молодіжного ансамблю танців «Соколи» та учнівського «Соколята»

Завжди успішно виступає з хором на сценах Румунії та за кордоном. Одна з найзамітніших подій державного рівня, де хор «Ронянські голоси» виступив на найвищому професійному рівні, це «Добрий вечір, Ураїно!» в Оперному залі міста Клуж-Напока! Бажаємо подальших успіхів!

• **Гаврила МИКОЛАЙЧУКА** (28 січня 1952 р.) – уродженця найбільшого українського мараморського гірського села Русь-Поляни. З 1995 р. перебирається разом із сім'єю до Араду на родючіші землі. Батько 11 дітей (в живих). Найстаршому сину – 44 роки, а найменшому – 20. На заслуженій пенсії, голова Арадської філії СУР та заступник голови СУР.

• **Анну ГАНЦІ** (30 січня 1960 р.) – викладача української мови в Тирново, технічного секретаря Арадської філії СУР. Вітаємо з гарною датою – 55 років від дня народження! Бажаємо подальших успіхів на українській ниві. НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!

• **Штефана КІФУ** (31 січня 1965 р.) – уродженця с. Русь-Поляна, Мараморощина, викладача фізкультури, голову місцевої філії СУР. З нагоди сповнення 50 років від народження бажаємо – НА МНОГАЯ ЛІТА! Добра, радості, успіхів у праці!

**НА МНОГІ ЛІТА ВАМ, ДОРОГІ СУРІВЦІ!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР**

22-ий Фестиваль українських колядок та зимових обрядів українців

Як ми вже доре знаємо, слова „Христос ся рождає! Славимо його!” лунають щороку у марамуреському місті Сігету Мармаціей між Різдрвом Христовим та Новим Роком за старим стилем, коли Марамуреська філія Союзу українців Румунії (СУР) проводить фестиваль українських колядок та зимових обрядів.

Цей Фестиваль став яскравим явищем у місцевому культурному житті Румунії, і насамперед у житті української громади, яка завдяки своїй наполегливій і відданій праці змогла зберегти цінні національні надбання свого народу.

На цьогорічному фестивалі, який відбувся 09-10 січня, прибули дорогі гості: Ярослав Скуматчук – Голова Верховинської районної державної адміністрації, Іван Маківнічук – Голова Верховинської районної ради, Сергій Басараб – заступник Голови Верховинської районної державної адміністрації, Володимир Кушнір – заступник Голови Верховинської районної державної адміністрації, Василь Губаль – Губернатор Транскарпатського регіону, Алла Кендзера – голова Секретаріату Товариства «Україна-Світ».

Від Союзу українців Румунії були присутні: Степан Бучута – голова Союзу українців Румунії, Мирослав Петрецький – перший заступник голови СУР, Михайло Мачока – голова Сатумарської філії СУР, Іван Лібер – голова Карашсеверинської філії СУР, Віктор Симчук – голова Ботошанської філії СУР, Ярослава Колотило – голова Бухарестської організації СУР, Борислав Петрашук – голова Сучавської філії СУР, голови організацій СУР з Мікули, Штюки, Русь-Поляни, Кривого, Рускови, Красного, Вишавської Долини, Бистрого, Коштиля, Верхньої Рівни, Кручунова, Великого Бичкова, Луга над Тисою, Реміт, Сігету та Вишав.

Офіційне відкриття фестивалю відбулося 9 січня в концертному залі музичної школи ім. Джордже Енеску, де відкрили фестиваль Голова Союзу українців Румунії Степан Бучута, разом з Мирославом Петрецьким, а переклад був забезпечений Ельвірою Кодря – радником Міністерства Освіти. Також отець Микола Лаврюк благословив цей фестиваль, а хор «Ронянські Голоси» виконав щедрівки-колядки, як Щедрик, Добрий Вечір тобі, Господарю, В Вифлеємі новина та молитву Отче Наш, після чого гості з України виконали традиційні українські колядки та щедрівки.

Наступного дня, 10 січня, Фестиваль продовжився Святою літургією в українській православній церкві, проведеною отцем Миколою Лаврюком, яка була переповнена гостями та українськими колядниками.

Починаючи з 12-ої години, більше 700 колядників з України та з усіх повітів Румунії, де проживають українці, на чолі з названими вище гостями, розпочали парад по центру міста Сігету Мармаціей, де суміш кольорів і різноманітність костюмів зі специфічними елементами із усіх сіл та повітів з українським населенням, змішувався з архітектурою будинків та білим снігом, – до Палацу Культури.

Спектакль розпочав газда Фестивалю Мирослав Петрецький, який привітав гостей та колядників, а далі подія була керована Василем Пасинчуком.

Спектакль відкрили хор Сігетської української православної церкви під керівництвом пані добродійки М. Лаврюк, після чого виступили ансамблі з Закарпаття та Києва, які представили українські традиційні колядки та щедрівки.

Також виступали колядники з Тульчі, Сучави, Ботошань, Сату Маре, Тімішу, Караш-Северіна, а наприкінці зі всіх марамуреських українських сіл, які виконали традиційні колядки та показали звичай, специфічні кожному повіту.

Лунали колядки, щедрівки, авторські пісні, вірші та старовинні різдвяні гімни, а за це українські колядники були нагороджені дипломами та подарунками.

Від часу його заснування Фестиваль завоював симпатії різних національностей, які проживають на території нашої країни, а зокрема, набув широкої популярності серед української громади та став заходом, який виховує молоде покоління українців, а число молодого покоління, яке бере участь на фестивалі, зростає з року в рік.

Наприкінці цього матеріалу можна повідомити, що свято було вдале, організатори перевищили самі себе, а гості важко відірвалися від Мараморощини і від українців Румунії, зачаровані традиціями українців нашої країни.

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ,
економічний директор СУР
Фото автора

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії